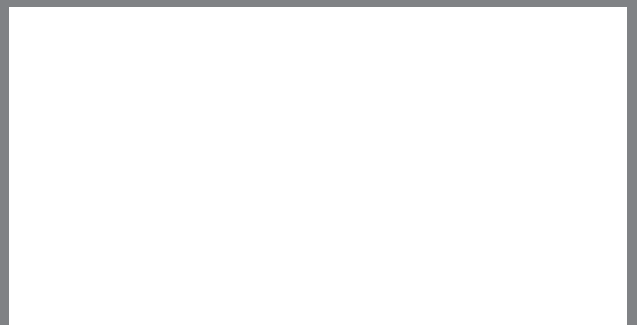
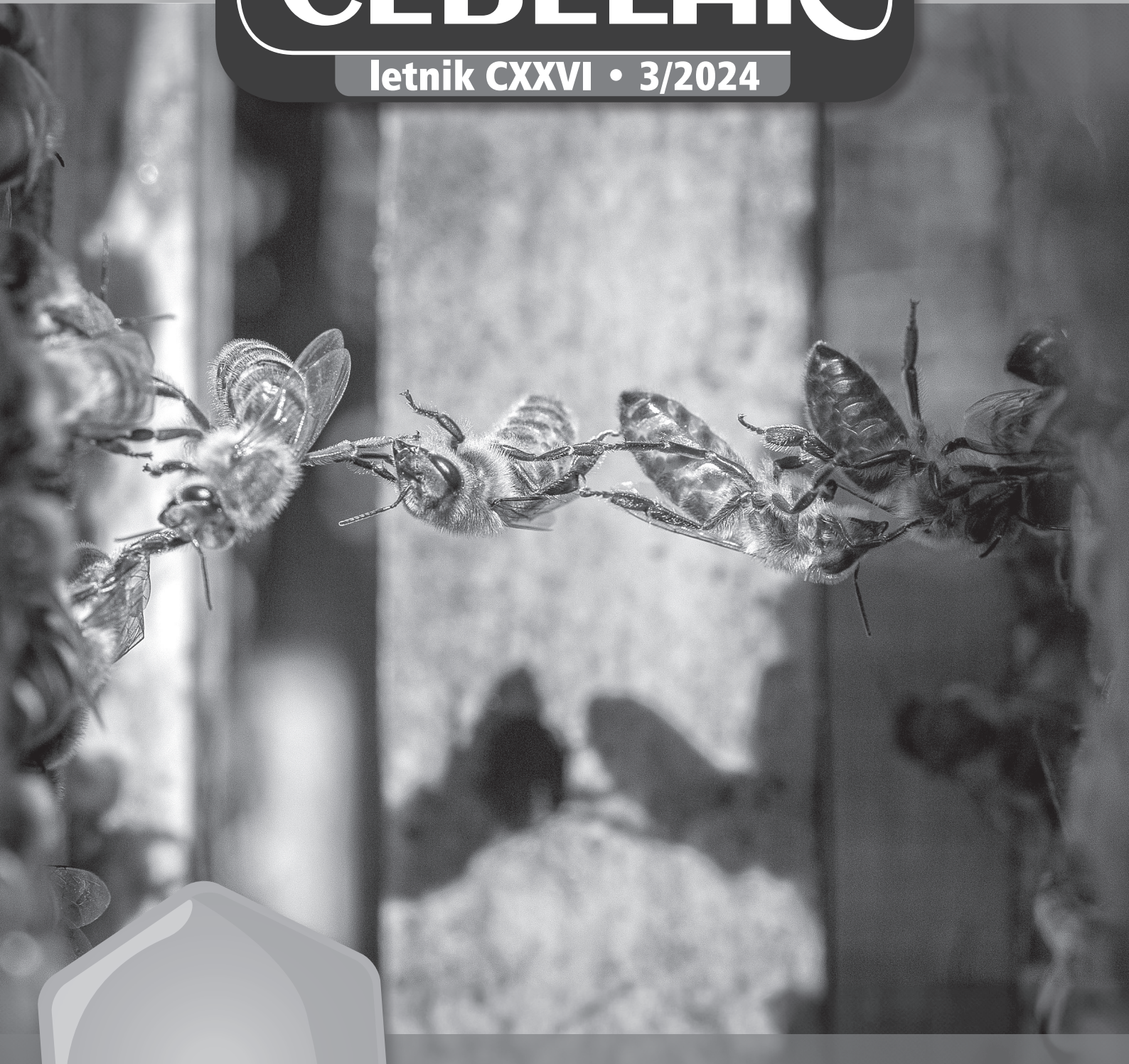

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXVI • 3/2024

Okusite pravega

**Vključite se v evropske
sheme kakovosti in
zaščitite svoj med.**

Urník usposabljanj v marcu 2024

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Pridržujemo si pravico, da iz objektivnih razlogov urnik naknadno spremenimo. Redno spremljajte posodobitve urnika usposabljanj na spletni strani ČZS.

Datum	Ura	Tema	Predavatelj	Kraj
5. marec 2024	16.00	Tehnologija pridelave medu in označevanje	dr. Urška Ratajc	Čebelarški dom Hrastnik
5. marec 2024	17.00	Tehnologija pridobivanja čebeljega strupa	Simon Golob	Kulturni dom Štefana Kuzmiča Puconci
6. marec 2024	18.00	Razvojni načrti v čebelarstvu	Mojca Pibernik	Modra dvorana, Jakličev dom, Videm 34, Videm-Dobrepolje
7. marec 2024	17.00	Prepoznavanje medovitih rastlin*	Franc Podrižnik	OŠ Dekani, Dekani
7. marec 2024	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Knjižnica Tolmin, Tomov drevor 6, Tolmin
11. marec 2024	17.00	Prepoznavanje medovitih rastlin*	Franc Podrižnik	Večnamenski dom na Trebelnem
11. marec 2024	17.00	Čebelarški turizem*	Dominika Koritnik Trepel	Dol pri Ljubljani 4 (bivša občina), Dol pri Ljubljani
12. marec 2024	18.00	Tehnologija pridobivanja čebeljega strupa	Simon Golob	Pomurski sejem
12. marec 2024	17.00	Čebelarški turizem*	Dominika Koritnik Trepel	Mladinski center, Šmartno ob Paki
13. marec 2024	16.00	Vzreja čebeljih matic*	Franc Podrižnik	Gasilski dom Banovci, Banovci 19, Veržej
15. marec 2024	18.00	Oskrba čebeljih družin za uspešno prezimovanje*	dr. Stanislav Kapun	Kavarna Vogler, Cankova 23, Cankova
18. marec 2024	17.00	Vzreja čebeljih matic*	Franc Podrižnik	Dvorana KS Ljubečna (vhod zadaj), Kocbekova cesta 45, Ljubečna
20. marec 2024	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarске prakse*	Brane Boršnik	MKC Slovenj Gradec, Ozare 18, Slovenj Gradec
22. marec 2024	16.00	Izbrana poglavja biologije čebel*	dr. Stanislav Kapun	HKČ Višnja Gora, Mestni trg 2, Višnja Gora
25. marec 2024	17.00	Vzreja čebeljih matic*	Franko Dolgan	Medgeneracijski center Gaber Loška dolina, Cesta Notranjskega odreda 45, Stari trg pri Ložu
27. marec 2024	17.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi vrstami listovnih panjev	Simon Golob	Čebelarški dom Črnomelj
27. marec 2024	18.00	Tehnologija čebelarjenja v LR panju	Vlado Auguštin	Narodni dom, Tržaška cesta 44, Logatec

* Javno naročilo za izvedbo Usposabljanj v čebelarstvu za programsko leto 2024

Sejemska akcijska ponudba

Čebelarška zveza predstavlja knjižni sejem ApiSlovenije. Če bi na sejmu želeli kupiti večje količine knjig, vas prosimo, da to sporočite najkasneje dan pred sejmom na telefonsko številko 01 729 61 00 ali e-naslov: ines.zunic@czs.si.

Akcijske cene veljajo samo na Občnem zboru ČZS (sobota, 9. marec 2024) in sejmu ApiSlovenia (16. in 17. marec 2024)!

Čebelarje paše v sloveniji **13,00 EUR**

Cvetni prah **1,50 EUR**

Biologija in nadzorovanje pri medonosni čebeli **25,00 EUR**

Med- značilnosti slo. Medu **2,00 EUR**

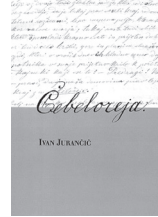
Pridelava in dodelava voska **2,00 EUR**

Slovenski čebelnjak **10,00 EUR**

Knjižica zdravnik svetuje **0,30 EUR**

Čebeloreja **1,70 EUR**

PRODAM

Med, akacijev, cvetlični, lipov in ajdov. Možna dostava na dom, 041 784 775.

Med, cvetlični, gozdni, smrekov in kostanjev. Haloze, 031 206 775.

Med, cvetlični. Škocjan, 031 882 295.

Med, cvetlični, gozdni in hojev. Vipava, 031 510 600.

Med, gozdni, ter čebelji vosek in za-bojnik za prevoz čebel z 10 AŽ-panji, naseljenimi s čebeljimi družinami. Cerklje, 041 881 830.

Med, kostanjev, v sodih po 80 kg, s SMGO z analiznim izvidom, in AŽ-satnice ter čebelje družine v 7S AŽ-panjih. Možna dostava. Savinjska dolina, 040 604 535.

Med, cvetlični, akacijev, gozdni, kostanjev, lipov, in matični mleček. Ptuj, 041 587 573.

Med, cvetlični, lipov, akacijev, gozdni in kostanjev, lahko v 300-kg sodih ali manj. Okolica Novega mesta, 040 165 921.

Med, cvetlični in kostanjev, v vedrih po 26 kg. Lukovica, 051 631 912.

Med, lipov, pakiran po 80 kg. Možna dostava. Šmarješke Toplice, 040 462 613.

Med, lipov, 100 kg. Okolica Kočevja, 041 209 494.

Med, cvetlični, akacijev, kostanj-lipa in gozdni. Akacijev lahko tudi rinfuza. Prekmurje, možna dostava do Ljubljane, 041 340 408.

Med, lipov in gozdni, v vedrih po 30 kg. Med je dan v analizo vsebnostnih parametrov. Ob nakupu treh veder možnost dostave. Kočevje, 031 345 731.

Med, večjo količino, in AŽ-satnice, lahko tudi zažičene, ter cisterno za krmljenje čebel. 041 575 477.

Cvetni prah, sveže zamrznjen. Dolenjska, 031 474 758.

Cvetni prah, zamrznjen. Cerklje, 031 876 189.

Čebelje družine na AŽ-satih. Prevzem po 10. aprilu. Gorenjska, 040 431 930.

Čebelje družine v 7S AŽ-panjih. Matice vse 2023, mlado satje. Prevzem v okolici Kranja ali Kozine, 041 386 697.

Čebelje družine na AŽ- in LR-satih. Štore pri Celju, 031 444 412.

Čebelje družine na 2/3 LR-satih, v dveh nakladah. Sprejemam rezervacije, prevzem spomladi. Šentvid pri Stični, 051 443 401.

Čebelje družine na 7S AŽ-satih. Prevzem v aprilu. Prekmurje, 041 606 013.

Čebelje družine na 7 ali 10S AŽ-satih, lanske matice, prevzem spomladi, in cvetlični med v rinfuzi. Cena po dogovoru. Prevzem čebeljih družin spomladi. Okolica Trebnjega, 051 348 193.

Čebelje družine na LR-satih, močne in zdrave. Dolenjska, 031 434 506.

Čebelje družine na AŽ-satih ter čebelji vosek. Okolica Kočevja, 041 491 307.

Čebelje družine na 7 in 10S AŽ-satih ter 7 in 10S LR-satih (1/1 ali 1/3). Koper, 070 716 879.

Čebelje družine v 7 in 10S AŽ-panjih. Matice so lanskoletne in označene. Prevzem Novo mesto in Bela krajina, 041 203 331.

Čebelje družine na LR- in AŽ-satih, mlado satje, zdrave, močne, z lanskimi maticami. Osrednja Slovenija, 040 984 013.

Čebelje družine v 5, 7 in 9S AŽ-panjih, 9S lahko tudi z mediščem. Ilirska Bistrica, 031 894 641.

Čebelje družine na 7S AŽ-satih, z lanskimi maticami. Prevzem v mesecu aprilu. Prodajam tudi rabljene 10S AŽ-panje. Ptuj, 040 269 204.

Čebelje družine na 1/1 LR-satih. Matice so lanske, družine zdrave. Večina družin je na sedmih satih. Postojna, 041 974 232.

Čebelje družine na 10S AŽ-satih (pet kosov) in na 2/3 LR-satih (trije kosi). Kočevje, 031 476 605.

Čebelje družine na AŽ-satih ter nakladne GJ-panje, naseljene ali prazne. Okolica Ljubljane, 041 759 100.

Čebelje družine na 7S AŽ-satih. Matice letnik 2023. Rogaška Slatina, 040 743 639.

Čebelje družine na 7 in 10S AŽ-satih, s panji ali brez. Prevzem aprila. Kočevje, 031 345 731.

Čebelje družine (20 kosov) na LR-satih (1/1), prevzem aprila. V maju lahko prevzamete roje in narejence. Krško, 031 563 002.

Čebelje družine na 3, 5, 7 in 10S AŽ-satih. Primorska, 051 470 907.

Čebelje družine na 5, 7 in 10S AŽ-satih. Renče, 041 772 857.

Čebelje družine na 5, 9, in 10S AŽ-satih, očiščene varoj. Na voljo v sredini aprila. Okolica Kamnika, 041 793 225.

Čebelje družine na 10S LR-satih (1/1), z mladimi maticami, tretirane proti varozam le s sredstvi na osnovi organskih kislin. Blanca, 041 763 271.

Čebelje družine z mladimi maticami na AŽ- in LR-satih. Prevzem konec marca ali v začetku aprila. Slovenske gorice, 031 556 244.

Čebelje družine na 7, 9 in 10S satih. Kočevje, 031 427 958.

Čebelje družine na AŽ-satih. Šentjur pri Celju, 041 979 269.

Čebelje družine, na LR- in 2/3 LR-satih, očiščene varoj, iz certificiranega ekološkega čebelarstva. Sprejem rezervacije. Turjak, 041 460 627.

Čebelje družine v 9 in 10S AŽ-panjih. Škocjan, 031 882 295.

Čebelje družine na 9S AŽ-satih, vedno zdravljen samo s sredstvi na osnovi mravljinčne in oksalne kisline, na eko satnicah. Prevzem v začetku aprila. Okolica Sevnice, 031 386 262.

Čebelje družine na 10S AŽ-satih (10 kosov) in LR-satih (15 kosov), lahko tudi s panji. Sevnica, 041 961 766.

Čebelje družine, zdrave, na AŽ-satih, lahko s panji ali brez. Naklo, 040 670 456.

Čebelje družine v AŽ-panju in prašilčke. Kobarid, 041 290 707.

Čebelje družine v 10S AŽ-panjih. Obala, 031 275 232.

Čebelje družine na AŽ-satih z lanskimi maticami. Prevzem aprila. Kranj, 041 386 662.

Čebelje družine na 5 in 7S AŽ-satih, matice letnik 2023. Murska Sobota, 031 695 830.

Čebelje družine z lanskimi maticami na 5, 6 in 7S satih. Okolica Domžal, 041 244 590.

Čebelje družine, na devetih satih, mlade matice s certifikatom. Prevzem v aprilu. Okolica Sevnice, 040 708 777.

Čebelje družine s panji AŽ in LR ter vso čebelarsko opremo (točilo, prazni panji, posode za med ...). Šmarje pri Jelšah, 041 766 560.

Zgrajene satnice AŽ, primerne za plodišče in medišče. Prevoz možen do Ljubljane. Velika Polana, 041 656 815.

Vosek, nekaj satnic AŽ-dimenzij in med. Cerklje na Gorenjskem, 041 224 250.

Kombinezon, ventilacijski. Okolica Goriškega, 051 635 982.

AŽ-satnike, lipove, 6-krat vrtane, lahko s satnico, kakovostna izdelava. Škofja Loka, 031 753 345.

AŽ-panje, 6S in 7S, nove, ter nekaj AŽ-satnikov. Okolica Velenja, 031 776 075.

AŽ-panje, 9 in 10S, novi, in pitalnik, tester varoze, lipove satnike ter AŽ-panje polovičarje, 5, 7, 9 in 10S, nove, kompletne. Cerklje, 041 840 357.

AŽ-panje, nakladne, na dveh stojalih. Naseljeni s čebeljimi družinami, pripravljenimi na prevoz na pašo. Poljane nad Škofjo Loko, 041 329 435.

AŽ-panje, 10 in 7S, iz smrekovega lesa z rogljičenimi spoji, ter AŽ-satnike iz lipovega lesa z rogljičenimi spoji. 040 838 754.

AŽ-panje 7 in 10S, 3-etažne. Informacije po 19. uri. Kostanjevica na Krki, 031 501 801.

LR-panje (20 kosov), barvane, 9S, 1/1 plodišče, 2/3 medišče, pitalnik, matična rešetka, satniki. Kranj, 031 343 163.

Panji iz litega stiropora (za 6S AŽ- in DB-sate), vključno s pitalnikom 2 l, zaščitene z akrilno fasadno barvo. Domžale, 041 752 383.

Točilo kasetno, 8-satno in AŽ-panje 11+3, rabljeni 3 leta. Okolica Ljubljane, 031 458 752.

Platformo za prevoz 15 nakladnih AŽ- ali LR-panjev. Odranci, 051 678 102.

Čebelnjak, nov, manjši, s 6 AŽ-panji 10S, hrastove konstrukcije, in prikolico s šestimi AŽ-panji. Možna dostava. Krško, 041 523 708.

Čebelnjak, star 5 let, z 10 AŽ-panji 10S, naseljenimi z močnimi čebeljimi družinami, in s 5 panji za mlade družine. Čebelnjak je premičen, možnost priklopa. Krško, 031 582 012.

Zabojnik z 10S AŽ-panji (11 kosov). Zabojnik je izdelan za prevoz z avtomobilsko prikolico. Lepo ohranjeno. Velika Polana, 041 656 815.

Tovornjak MAN, 10t, 163 kW, letnik 1998, atestiran in generalno obnoven, s 7 let starimi 10S AŽ-panji, naseljenimi s 85 čebeljimi družinami. Ima prostor za točenje medu in odpiranje satja. Beltinci, 051 308 540.

Tovornjak TAM 5500 za prevoz čebel, lepo ohranjen, letnik 1971. Za 60 kosov 10S AŽpanjev in 10 kosov 7S prašilčkov. Nakup možen s panji ali brez. Okolica Ljubljane, 070 666 455.

Tovornjak TAM 110 s 60 naseljenimi AŽ-panji. Čebelje družine so močne z lanskimi maticami. Cena po dogovoru. Ljubljana, 041 883 744.

Tovornjak Mercedes Benz AXOR, z dvema zabojnikoma po 44 panjev, v katerih je naseljenih 50 čebeljih družin. Okolica Ljubljane, 031 586 966.

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXVI • 3/2024

Pozor!
1. marca 2024
se odprejo razpisi!
Več na: www.czs.si

- Poapnela zalega – trdovratna nadloga ali obvladljiva bolezen?
- Medenje v tem letu: kaj lahko predvidimo?
- Premiki čebel in dnevnik veterinarskih posegov

21. slovenski čebelarški praznik in 7. svetovni dan čebel

Beltinci, 18. 5. 2024

Prireditev organizira Čebelarška zveza društev Pomurja v sodelovanju s Čebelarško zvezo Slovenije pod pokroviteljstvom Občine Beltinci.

Osrednji dogodek s spremljajočim programom bo potekal pri gradu v Beltincih. Po slovesnosti s kulturnim programom bo sledilo kosilo in druženje ob prijetnih zvokih skupine Trio RAJ.

Spremljajoče dejavnosti dogodka na prireditvenem prostoru:

8.00

- čebelarška tržnica
- ogled paviljona Medena zgodba
- ogled 3D-kranjice, fizičnega modela čebele delavke *Apis mellifera carnica*, slovenske avtohtone kranjske čebele
- ogled razstavnih zbirk »Zgodovina zdravstva v Pomurju« in »Plemiške družine v beltinskem gradu« ter grofičinega salona
- ogled razstave Društva starodobnikov - ljubiteljev starih koles "Dimek" Beltinci

10.30

- štart 22. rallyja starodobnih koles in starodobnih koles z motorjem »Dimek« Beltinci

11.00

Osrednja slovesnost na glavnem odru v beltinskem parku

V bližnji okolici vam bo po predhodni najavi na voljo:

- ogled čebelarškega muzeja Veržej - edini ohranjeni osmerokotni čebelnjak v naravi (v Sloveniji in tujini) s pokušnjo medenih izdelkov - Čebelarstvo Tigeli
- ogled čebelnjaka za apiterapijo in apiturizem na Melincih s pokušnjo medenih izdelkov - Čebelarstvo Šemen
- ogled prvega učnega čebelnjaka na svetu prilagojenega za osebe na invalidskih vozičkih - Murska Sobota
- ogled Otoka ljubezni in paše čebel ob cvetenju akacije - Ižakovci
- ogled Čebelarškega doma Beltinci

Prijazno vabljeni.

Organizator bo čebelarškim društvom po prejeti prijavi posredoval podrobno časovnico dogajanja.

Informacije: obcina@beltinci.si ali tel. št. 02 541 3580

UVODNIK

Drage čebelarke, dragi čebelarji!

Februar je z letošnjimi toplimi temperaturami močno podrl rekorde, zabeležene v zgodovini, in naslednji meseci prav verjetno ne bodo nič drugačni. V zimskih mesecih smo se pripravljali na novo sezono, zbijali in žičili satnike, opravljali dela okoli čebelnjaka ali na njem. Da bomo na sezono še bolje pripravljeni, pa ne pozabimo, da se s 1. marcem 2024 odpirajo razpisi v čebelarstvu, na katere se lahko prijavimo.

Z daljšanjem dneva in sočasno z naravo se odzivajo tudi naše čebele. Tukaj je začetek nove čebelarke sezone in pojavljajo se prva ugibanja, kakšna bo. Upajoče čakamo tiste daljnoročne napovedi vremena, ki nam bodo obetale dobro letošnjo sezono po lanskoletni katastrofalno slabi. Začetek sezone je tako v znamenju predvidevanj, da pa ta ne bi bila zgolj v sferi neotipljivega, pa vabim, da si preberemo članek Jureta Justinka z naslovom: Medenje v tem letu: kaj lahko predvidimo?

Hitre vremenske spremembe za čebelje družine lahko pomenijo velik stres, kar lahko vodi k različnim boleznim, zato ne spreglejmo tudi članka o poapneli zalegi.

Tako pestro kot je v naših čebelnjakih, je tudi na čebelarskem horizontu. V Beogradu se je zbrala ustanovna skupščina Evropske čebelarke zveze, kjer so predstavniki čebelarskih zvez posameznih držav v

Evropi uskladili sestavo temeljnega akta oz. statuta, in tako smo vse bližje dnevni njene ustanovitve. Ponosni smo, da bo sedež te pomembne institucije v Sloveniji, ki velja za čebelarsko velesilo.

Vstopamo tudi v novo mandatno obdobje Čebelarke zveze Slovenije, zato se bodo v začetku tega meseca na občnem zboru ČZS izvedle volitve za predsednika, člane nadzornega odbora in častnega razsodišča. To pomeni novo sestavo, nov zagon in nove ideje ter projekte.

Čebelarsko sezono začnemo tudi s sejmom ApiSlovenija, ki ga ne smemo zamuditi, saj nam bo predavatelj Stefano Fennuci delil izkušnje s področja boja proti novi grožnji naši kranjski sivki, azijskemu sršenu. Prav tako pa ne gre zamuditi drugih strokovnjakov s področja in tem, ki nam bodo v novi sezoni zagotovo prav prišle. Če ne drugače, pa vas povabim, da si ogledamo razstavo fotografij natečaja čebelarke fotografije, se veselo podružimo, si podelimo tiste izkušnje iz prakse posameznikov, ki so več kot dragocene.

Naj zaključimo s pozdravom, ki se na začetku sezone več kot spodobi, zato:

Naj medi!

Mara Golob Meserko

Čebela za medije Čebelarke zveze Slovenije

Na Čebelarski zvezi Slovenije razpisujemo prvi mednarodni natečaj za medije. Strokovna komisija bo izbrala zmagovalca med domačimi in (v posebni kategoriji) tujimi prijavitelji, ki bodo prijavili svoja dela v medijih na temo **Čebelarstvo v Sloveniji, način življenja**. Nagrado, zlato čebelo Oskarja Kogoja, bomo podelili v kategorijah za: najboljši tiskani članek (lokalna in splošna javnost), najboljši televizijski prispevek in najboljši radijski prispevek. Na mednarodni ravni bo izbran en najboljši prispevek ne glede na medij objave. Rok za prijavo je 31. marec 2024.

Več informacij dobite na e-naslovu: mara.golobmeserko@czs.si in QR-povezavi.

Čebelarska zveza Slovenije

KAZALO

UVODNIK

Mara Golob Meserko 65

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Alenka Jurić in Vida Lešnik: O registraciji čebelnjakov, premikih čebel in dnevniku veterinarskih posegov (II. del) 68

DIVJI OPRAŠEVALCI

Danilo Bevk: Prvo leto Društva Čmrljica 71

ZDRAVJE ČEBEL

Barbara Hočvar: Poapnela zalega- trdovratna nadloga ali obvladljiva bolezen 72

NOVICE IZ SVETA

Simon Golob: Azijski sršen nadaljuje svojo pot po Evropi 75

Franc Šivic: Avstralija 75

Franc Šivic: Italija 75

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Jure Justinek: Medenje v tem letu: kaj lahko predvidimo? 76

DELO ČEBELARJA

Tomaž Granda: Čebelarjeva opravila v marcu 78

Simon Golob: Zaloge hrane in krmljenje čebeljih družin v spomladanskem času 79

OBVESTILA ČZS

Matjaž Vilhar: Navodila za sajenje in vzdrževanje medovitih rastlin 80

OBVESTILA ČZS 82

ČEBELA V FILMU

Gorazd Trušnovec: Smrt v Benetkah 92

ČEBELARSKI KROŽEK SE PREDSTAVI 94

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV 96

V SPOMIN 97

OGLASI 98

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredništvo: 01 729 61 14, 030 604 660, mara.golobmeserko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Uredniški odbor: Brane Borštnik, Vladimir Fajdiga, Simon Golob, Urška Intihar, Anton Žakelj, Mira Jenko Rogelj, Borut Preinfalk, Mara Golob Meserko

Urednica: Mara Golob Meserko

Lektorica: Mojca Pipan

Oddaja prispevkov: Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

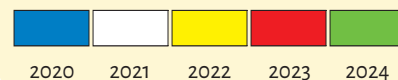
Avtorji naj v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Priprava za tisk in tisk: Para, d. o. o., Celestinova ulica 1, 1000 Ljubljana. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7550. Tiskano: 23. 2. 2024.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Fotografija natečaja čebelarstva fotografije Čebelarstva zveze Slovenije 2023. Foto: Bēla Komancová, Češka.

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKA ZVEZE SLOVENIJE

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nobc@czs.si
Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si
Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si
Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Božovičar, opazovalec in napovedovalec čebeljih paš: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/
Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja: Vlado Auguštin: 01/729 61 12, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si
Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si
Svetovalci specialisti za ekonomiko: Tina Žerovnik: 01/729 61 04, 040/436 513, tina.zerovnik@czs.si, Mojca Pibernik: 01/729 61 28, 040/436 518, mojca.pibernik@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane: Urška Ratajc: 01/729 61 34, 040/436 514, urska.ratajc@czs.si
Aljaž Debelak: 01/729 61 29, 040/436 519, aljaz.debelak@czs.si
Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomas.samec@czs.si
Svetovalec za izobraževanje in usposabljanje: Boris Potočnik: 01/729 61 11, 051 637 204, boris.potocnik@czs.si
Računovodstvo: Petra Stropnik: 01/729 61 28, 031 506 764, petra.stropnik@czs.si
Uredništvo: Mara Golob Meserko: 01/729 61 14, 030 604 660 mara.golobmeserko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php
Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Barbara Dimc, tajnik: 01/729 61 02, 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Ines Zajc Žunič, poslovna sekretarka: 041/337 854, ines.zunic@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si
Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni četrtek v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11,

cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php
Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si
Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php
Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php
Uradne ure JSČ: Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarskem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijske gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.
Strelška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarskem centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

47. DNEVA ČEBELARSTVA V SLOVENIJI

Celjski sejem, 16. in 17. marec 2024

Strokovni seminar Javne svetovalne službe v
čebelarstvu:

SOBOTA, 16. marec 2024

**Ne zamudite predavanja
Stefana Fenuccija!**

PRIDELAVA IN PREDELAVA VOSKA

- 10.00-11.00** Odprtje strokovnega posveta: Celjski sejem, MKGP, ČZS
- 11.00-12.00** Azijski sršen (*Vespa velutina*), zgodbe upanja iz Italije
• **Stefano Fenucci** (poklicni čebelar, praktik in najboljši poznavalec trenutne situacije z azijskim sršenom v Italiji, saj je referenčna točka za boj proti azijskemu sršenu za društva v Italiji. Že 8 let vodi vse operacije spremljanja in pregona azijskega sršena v Toskani ter delu Ligurije)
- 12.00-13.00** Čebelji vosek: stanje na trgu satnic, ocena tveganja ponaredkov in ukrepi za vzpostavitev nadzora kakovosti • **prof. dr. Lidija Svečnjak**
- 13.00-13.30** Kakovost voska v slovenskih čebelnjakih in ukrepi za njegovo izboljšanje
• **Aljaž Debelak**
- 13.30-14.00** Predstavitev razpisa: Sofinanciranje nakupa oziroma izdelave satnic s certifikatom ali analiznim izvidom • **Mojca Pibernik**
- 14.00-14.30** Predstavitev tehnoloških novosti s področja pridelave in predelave voska • **Gašper Logar**
- NEDELJA, 17. marec 2024**

DOBRA ČEBELARSKA PRAKSA

- 10.00-10.45** Zakaj in kako moramo skrbeti, da imamo v čebeljih družinah kakovostne matice?
• **dr. Peter Kozmus**
- 10.45-11.30** Oskrba čebel v novih podnebnih razmerah in ukrepanje ob medenju bršljana
• **Klavdijo Babič**
- 11.30-12.15** Predelava voska v lastnem čebelarstvu • **Žiga Grm**
- 12.15-13.00** Apiturizem - tržna niša čebelarstva • **Dominika Koritnik Trepel**
- 13.00-13.45** Uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji • **Karl Vogrinčič**
- 13.45-14.30** Podelitev priznanj mednarodnega fotografskega natečaja ČZS in natečaja za najboljši članek v *Slovenskem čebelarju*

**Zbornik predavanj lahko prevzamete na
informacijskem pultu Čebelarske zveze Slovenije,
Javne svetovalne službe v čebelarstvu.**

O registraciji čebelnjakov, premikih čebel in dnevniku veterinarskih posegov (II. del)

Članek je nadaljevanje prvega dela članka z istim naslovom, ki je bil objavljen v prejšnji številki 2/2024. V tem delu lahko preberete o dokumentih, ki jih potrebujete ob premikih čebel.

Alenka Jurić, UL VF Nacionalni veterinarski inštitut Enota Celje, alenka.juric@vf.uni-lj.si;
mag. Vida Lešnik, UL VF Nacionalni veterinarski inštitut Enota Maribor, vida.lesnik@vf.uni-lj.si

Pred vsakim premikom čebel si mora čebelar pridobiti veterinarsko potrdilo za promet čebel:

- Selijo se lahko čebelje družine, posamezne ali v premični prevoznici enoti, iz enega čebelnjaka oz. prostora v drug čebelnjak oziroma prostor. Premiki čebel so možni samo med registriranimi čebelnjaki (stalnimi čebelnjaki, začasnimi čebelnjaki, stojišči).
- Pri premikih čebel se registrska oznaka čebelnjaka ne seli, ostati mora na svojem mestu, četudi gre za premično prevoznico enoto.
- Premiki čebel so dovoljeni samo med območji, kjer ni ugotovljene hude gnilobe čebelje zalege, izjema so premiki čebel, ki so na paši, če so izpolnjeni določeni pogoji.
- Vsak premik čebel znotraj države mora spremljati veterinarsko potrdilo za promet čebel, ki ga mora priskrbeti čebelar, ki daje čebele v promet, pred vsakim premikom, ne glede na njegov namen (prodaja, karantena ali paša čebel idr.).
- Na veterinarskem potrdilu za promet čebel so osebni podatki o čebelarju, ki daje čebele v promet, in podatki o čebelnjakih glede na mesto odhoda in mesto prihoda čebel. Navedena sta tudi število čebeljih družin v prometu ter datum nameravanega premika. Te podatke poda čebelar v svoji izjavi, pri čemer se mora pred vsako izdajo potrdila prepričati, da pri čebeljih družinah ni znakov hude gnilobe čebelje zalege, kar s svojim podpisom tudi jamči. Čebelar se mora pred izdajo veterinarskega potrdila za promet čebel prepričati, da čebele niso bolne. Pozoren mora biti na znake tudi drugih bolezni (varoza, tropileloza, mali panjski hrošč, pohlevna gniloba čebelje zalege, akaroza idr. bolezni). Če sam tega ne more jamčiti, je priporočljivo, da zaprosi veterinarja NVI za klinični pregled čebel.
- Čebelar lahko pridobi veterinarsko potrdilo za promet čebel sam s pomočjo gesla v avtomatiziranem sistemu Siris, kjer vnese vse zahtevane podatke in si natisne potrdilo. Če tega ne uredi v avtomatiziranem sistemu, lahko pošlje nekaj dni pred nameranim premikom čebel izpolnjen in podpisan obrazec »Promet čebel« pristojnemu veterinarju NVI, ki mu izda potrdilo za promet čebel.

Premik čebelje družine

Foto: Jernej Auguštin

- Izdano potrdilo za promet čebel izkazuje, da na območju čebelnjakov, kjer se izvaja premik čebel, ni ugotovljene hude gnilobe čebelje zalege. Priporočljivo je, da se čebelar dodatno, tik pred nameranim začasnim premikom čebel na drugo lokacijo, pozanima pri pristojnem veterinarju NVI tudi o morebitnem sumu kužne bolezni na območju, kamor želi odpeljati čebele le začasno, zaradi katere bi kasneje, po uradni potrditvi bolezni, ne mogel odpeljati čebel z okuženega območja.
- Premik čebel mora čebelar opraviti najkasneje v sedmih dneh od dneva izdaje potrdila za promet čebel. Če premika ne opravi, mora najkasneje osmi dan od dneva izdaje potrdila pisno preklicati potrdilo pri pristojnem veterinarju NVI. Ta lahko veljavnost potrdila prekliče po uradni dolžnosti tudi že pred potekom njegove veljavnosti, če za to obstajajo tehtni razlogi.
- Vsa pridobljena potrdila za promet čebel je priporočljivo hraniti.
- Kopijo veterinarskega potrdila za promet čebel je priporočljivo izročiti kupcu čebel.
- Pri začasnih premikih čebel zaradi paše, karantene ali začasnih premestitev čebel iz drugih razlogov, mora čebelar kopijo potrdila za promet čebel obvezno namestiti takoj po prihodu na varnem in vidnem mestu na lokaciji začasnega čebelnjaka ali stojišča. Potrdilo naj bo nameščeno na način, da se ne poškoduje in da je dostopno pristojnim za nadzor.

- Čebelar, ki se ukvarja s prodajo čebel ali s prevozi čebel na pašo znotraj države, naj si zagotovi tudi občasne veterinarske preglede in preiskave čebeljih družin pri NVI.
- Ko gre za premik čebel izven države, si mora čebelar pred izdajo veterinarskega certifikata zagotoviti veterinarski pregled čebel pri NVI po dogovoru z uradnim veterinarjem UVHVVR.
- Vsak premik čebel mora biti zabeležen v registru premikov čebel Siris že pred opravljenim premikom. Premike čebel, ki jih čebelar sam ne more zabeležiti in zaključiti v avtomatiziranem sistemu s pridobitvijo potrdila o premiku, lahko uredi veterinar NVI le na podlagi čebelarjeve pisne in podpisane vloge. Potrdilo se vedno izda pred premikom, za nazaj tega ni možno urediti.
- Obrazci, ki se nanašajo na premike čebel, so na voljo na spletni strani: <https://www.vf.uni-lj.si/promet-s-čebelami>.

Čebelar, ki se ukvarja s prevozi čebel na pašo in želi pridobiti dovoljenje uradnega veterinarja za odhod z okuženega območja, mora izpolnjevati posebne zahteve:

Omejitve oziroma zahteve, ki se nanašajo na hudo gnilobo čebelje zalege:

- Čebelar si mora zgodaj spomladi, še pred začetkom paše, pridobiti pri pristojnem veterinarju NVI negativni izvid preiskave drobirja na spore *Paenibacillus larvae* od čebeljih družin v čebelnjaku, iz katerega se nameravajo čebele seliti na pašo. Drobir odvzame pristojni veterinar NVI na podlagi pisne vloge, ki mu jo pošlje čebelar v začetku leta, januarja ali najkasneje februarja.

- Če se kasneje med pašo te čebelje družine pojavijo na območju, kjer se ugotovi huda gniloba čebelje zalege, lahko čebelar na podlagi negativnega rezultata kliničnega pregleda čebel in pred tem pridobljenega negativnega izvida drobirja zaprosi pristojnega uradnega veterinarja UVHVVR za dovoljenje, da odpelje čebelje družine z okuženega območja.
- Uradni veterinar mu lahko dovoli z odločbo, da vrne čebele na območje, kjer ni kužne bolezni, kar mora čebelar urediti najkasneje v roku 48 ur od prejema odločbe.

Omejitve oziroma zahteve, ki se nanašajo na varozo čebel:

- Čebelar, ki želi odpeljati čebele na pašo izven območja 500 m od čebelnjaka, v katerem je bila ugotovljena varoza čebel, še pred obveznim veterinarskim kliničnim pregledom, mora pred premikom čebel pridobiti dovoljenje za odhod čebel od pristojnega veterinarja NVI. Na podlagi pisnega dovoljenja NVI lahko čebele odpelje. V takem primeru se klinični pregled čebel opravi po premiku čebel na novi lokaciji v predpisanem roku.

Čebelar, ki čebelari, mora poskrbeti, da je njegov čebelnjak v registru čebelnjakov aktiven, če je prišlo do sprememb, mora o teh pisno obvestiti UVHVVR, in če ne čebelari, mora poskrbeti za uradno ukinitve čebelnjaka:

- Dogaja se, da čebelar nemoteno čebelari in ne ve, da je čebelnjak uradno ukinjen, saj ima še vedno registrsko oznako čebelnjaka. Vzrok za to je lahko napaka v sistemu ali nepravočasno sporočanje stanja števila čebeljih družin. V takem primeru mora čebelar registrsko oznako vrniti na Siris in čebelnjak na novo registrirati. Izpolniti mora novo vlogo za vpis čebelnjaka v register, na podlagi katere bo prejel novo registrsko oznako z novo registrsko številko čebelnjaka.

Prevoz čebel na pašo

Register čebelnjakov

Uporabnik: _____ Datum: 19.2.2024

Zaprosim za POTRDILO za premik čebel znotraj države

1. IZJAVA ČEBELARJA

Podpisani: _____ Tel: _____

Naslov: _____

Namen:

☐ sezonska paša ali zimovanje,

☐ prodaja/oddaja čebelje družine,

☐ premik med lastnimi čebelnjaki

Število družin, ki se premikajo: _____

Predvideni datum premika: _____

Premik z lokacije:

Izberi št. čebelnjaka	Domače ime	XY	Status
☐			
☐			
☐			
☐			
☐			

Na naslednjo lokacijo:

Čebelnjak/Stojšče: _____ (Št.) _____ (Registracija zač. čebelnjaka)

Čebelnjak ni registriran, vnesite katastrske podatke.

Šifra k.o.: _____ Št. parcele: _____

Ime k.o.: _____ Koordinate XY: _____

Potjujem, da čebele v navedenem čebelnjaku ne kažejo znakov značilnih za hudo gnilobo čebelje zalege – Pestis apium)

V kolikor premik ni opravljen v sedmih dneh, je potrebno potrdilo preklicati, v nasprotnem primeru se šteje, da je bil premik opravljen.

Potjujem, da so vsi navedeni podatki točni

Datum: 19.2.2024 Podpis čebelarja: _____

IZPIS POTRDILO O PREMIKU Počisti

Obrazec premika čebel v registru

- Če pride do spremembe v lastništvu stalnega čebelnjaka, pri čemer ostane čebelnjak na istem mestu, morata oba čebelarja, stari in novi lastnik čebelnjaka, urediti prenos lastništva tudi v osrednjem registru čebelnjakov pri Sirisu. Novi lastnik čebelnjaka izpolni in podpiše obrazec za vpis čebelnjaka v register in priloži podpisano izjavo starega lastnika čebelnjaka, da se strinja s prenosom lastništva. Registrska številka čebelnjaka se ne spremeni in ostane na čebelnjaku.
- Če čebelar izgubi registrsko oznako čebelnjaka, mora poskrbeti za kopijo registrske številke čebelnjaka pri Sirisu.
- Ko čebelar ne more ali ne želi več čebelariti, mora odjaviti čebelnjak, pri čemer mora poslati svojo pisno podpisano izjavo, vključno z registrsko oznako čebelnjaka v osrednji register čebelnjakov Siris. Paziti pa mora, da ne ukine čebelnjaka pred prodajo čebel. V primeru nameravane prodaje čebel mora najprej poskrbeti za veterinarsko potrdilo za promet čebel in po opravljenem premiku čebel ukiniti čebelnjak.

Čebelar si mora takoj po opravljenem vpisu v register čebelnjakov priskrbiti dnevnik veterinarskih posegov (DVP) in skrbeti za pravočasne podatke v dnevniku:

- Če je na gospodarstvu več čebelnjakov oziroma več lastnikov čebelnjakov, so podatki o vseh čebelnjakih in njihovih lastnikih istega KMG-MID-a v enem skupnem dnevniku DVP.
- Čebelar uredi DVP pri pristojnem veterinarju NVI. Dnevnik veterinarskih posegov je uradni veterinarski

dokument, ki je lahko navadni zvezek v vezani obliki z oštevilčenimi listi, v katerem so navedeni osebni podatki o imetniku čebelnjaka in njegovih čebelnjakih, podatki o pristojni območni NVI Enoti in veterinarju, ki opravlja koncesijsko dejavnost na področju zdravstvenega varstva čebel, ta tudi uradno potrdi dnevnik s svojim podpisom in žigom.

- Čebelar mora skrbeti za pravočasnost podatkov v dnevniku veterinarskih posegov in zagotoviti sledljivost. Poleg obvezne evidence o uporabi zdravil, za katera mora poskrbeti čebelar, morajo biti tudi spremembe, kot so podatki o registrskih številkah čebelnjakov in njihovih lastnikih, zabeležene in potrjene pri NVI.
- Dnevnik mora čebelar predložiti veterinarju pri vsakem nakupu zdravil in ob drugih veterinarskih storitvah. Veterinar zabeleži in potrdi v dnevniku spremembe skladno s podatki v registru čebelnjakov, vpiše podatke o opravljeni storitvi, kliničnem pregledu in preiskavah ter odvzetih vzorcih in podatke o izdanem zdravilu, vključno s pisnim navodilom za uporabo zdravila.
- Oseba, ki je opravila zdravljenje čebel, mora v dnevnik sproti vpisati vse zahtevane podatke o nakupu in uporabi zdravil. Obvezni podatki so: številka čebelnjaka, v katerem je bilo opravljeno zdravljenje čebel, število zdravljenih čebeljih družin, namen zdravljenja, kje je bilo zdravilo kupljeno, datum zdravljenja (od–do), ime in količina porabljenega zdravila oziroma odmerka, način zdravljenja, karencja in podatki o odpadku varoj, pa tudi o sumu morebitnih neželenih učinkov (odmrtje čebel ali matic, ostanki zdravil v medu, koga je čebelar obvestil itd.).
- Točnost vpisanih podatkov se izkazuje z osebnim podpisom osebe, ki je zabeležila podatke v dnevniku. S tem se zagotavljajo sledljivost uporabe zdravil pri čebelah, zdravstveno varstvo čebel in varni čebelji pridelki.
- Ko potrebuje čebelar nov dnevnik veterinarskih posegov, ga mora predložiti v potrditev veterinarju NVI skupaj s starim dnevnikom, ki ga veterinar zaključi. Dnevnik veterinarskih posegov mora čebelar hraniti skrbno, da ostane čist in urejen tudi potem, ko neha čebelariti, najmanj pet let po zadnjem vpisu v dnevnik. 🍯

Viri:

- Pravilnik za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege (Uradni list RS, št. 10/20, 61/20).
- Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje in preprečevanje varoze čebel (Uradni list RS, št. 21/20).
- Pravilnik o označevanju čebelnjakov in stojišč (Uradni list RS, št. 117/08, 55/13, 92/15).
- Pravilnik o sledljivosti prometa in uporabe ter shranjevanju veterinarskih zdravil (Uradni list RS, št. 38/09).

Prvo leto Društva Čmrljica

Namen Društva Čmrljica je ozaveščanje o pomenu, pestrosti, ogroženosti in varstvu oprasovalcev, raziskovanje oprasovalcev ter povezovanje raziskovalcev in ljubiteljev oprasovalcev.

dr. Danilo Bevk, Čmrljica – slovensko društvo za varstvo oprasovalcev (info@cmrljica.si)

Začetki Čmrljice segajo desetletje nazaj, ko je najprej zaživela na enem od spletnih družbenih omrežij. In dolgo je živela le tam ter sčasoma postala osrednji slovenski portal o oprasovalcih. V zadnjih letih se je razširila še na druga omrežja, leta 2022 pa končno dobila tudi svojo spletno stran.

Čeprav mi je urejanje vseh omrežij vzelo veliko prostega časa, mi je bilo vedno v veliko veselje. Tudi zaradi številnih pozitivnih odzivov. Hkrati je z leti vedno bolj zorelo spoznanje, da sem kot posameznik dosegel meje in da se Čmrljica lahko širi, izkoristi svoj potencial in nadgradi svoje poslanstvo samo s širšo ekipo in svežimi močmi. Tako je nastala ideja o društvu. Leto 2023, torej deseto leto delovanja Čmrljice, je bila primerna prelomnica za ta korak. S somišljeniki smo tako 5. februarja ustanovili Društvo Čmrljica.

Poslanstvo društva je ozaveščati o pomenu, pestrosti, ogroženosti in varstvu oprasovalcev. V prvi vrsti se seveda posvečamo divjim oprasovalcem, katerih vloga je še vedno prepogosto prezrta, čeprav opravijo več kot polovico oprasovanja. Njihovo varovanje je zato ključno za našo prehransko varnost in ohranjanje biotske pestrosti.

Da je bila odločitev za ustanovitev društva prava, kažejo številne promocijske dejavnosti že v prvem letu delovanja, ki jih brez društva in podpore članov ne bi mogli izvesti. Naj omenim le nekatere. Na različnih koncih Slovenije smo izvedli več usposabljanj za kmete in kmetijske svetovalce in izvajali popise oprasovalcev. Na več dogodkih smo sodelovali s stojnico, na kateri smo predstavili oprasovalce. Sodelovali smo tudi pri načrtovanju, postavitvi in vzdrževanju več večjih gnezdilnic za čebele samotarke, ki imajo v prvi vrsti izobraževalen namen.

Več o naših dejavnostih lahko preberete v prvi številki društvenega glasila **Brenčič**. Osrednja tema prve številke so sicer čmrlji. Na enem mestu smo zbrali zanimivosti iz njihovega življenja, pregled težav, s katerimi se spopadajo, in razložili, kako jim lahko pomagamo. Predstavljamo tudi najpogostejše vrste, ki jih najdemo pri nas. Glasilo je bogato opremljeno s fotografijami in ilustracijami.

Ste letos že videli kakšnega čmrlja?

Ko ga boste, vabljeni, da nam to sporočite. Začeli smo namreč akcijo **Pru čmru**. Z njo zbiramo podatke o opažanjih čmrljih matic (spomladi so vsi čmrlji matic). Sodelujete tako, da sporočate, kdaj in kje ste spomladi videli čmrlje matic in na katerih rastlinah. Podatke sporočate s pomočjo posebne aplikacije, ki jo naložite na svoj mobilni telefon. Akcija traja do konca aprila, podrobnosti pa najdete na spletni strani društva.

Zanimajo nas vsa opažanja čmrljih matic, ne samo prva.

Z akcijo želimo z leti ugotoviti, kako se spreminja dejavnost matic z leti. Dobili bomo tudi podatke, na katerih rastlinah se matic najpogosteje prehranjujejo, kakšne so razlike med vrstami ... Hkrati želimo spodbuditi ljudi, naj opazujejo čmrlje in so pozorni na njihove prehranske potrebe.

Vabljeni, da se nam pridružite pri društvenih dejavnostih. Veseli bomo tudi novih članov. Skupaj bomo lažje gradili oprasovalcem prijaznejši svet!

Naslovnica prve številke društvenega glasila Brenčič. Elektronska verzija je brezplačno na voljo na spletni strani društva: www.oprasevalci.si.

Poapnela zalega – trdovratna nadloga ali obvladljiva bolezen?

Barbara Hočvar, dr. vet. med., UL VF, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele, (barbara.hocevar@vf.uni-lj.si)

Poapnela zalega je bolezen, ki, kot že ime pove, prizadene čebeljo zalego. Pojavlja se povsod po svetu, pogostejša pa je na severni polobli. Povzročitelja bolezni so prvič odkrili leta 1913 in ga poimenovali *Pericistys apis*, leta 1955 pa so ga preimenovali v *Ascosphaera apis* (*A. apis*). Omenjena plesen je oportunistični patogen, kar pomeni, da pomeni nevarnost le ob zanj ugodnih razmerah in povzroča propad zalege, s tem pa oslabi čebeljo družino, le redko družina tudi propade. Zmanjšana živalnost družin in upad nabiralne sposobnosti povečujeta ekonomsko škodo čebelarstva. Imunska oslabelost okuženih družin pa poveča dovzetnost za številne druge bolezni.

Znaki in razvoj bolezni

Klinični znaki poapnele zalege so sprva v obliki puhastih, nabreklih ličink, ki sčasoma postanejo trde, kredi podobne mumije bele ali črne barve. Čebele jih zaradi svojega čistilnega nagona odnašajo iz panja, tako da jih ob zelo močnem izbruhu bolezni opazimo že na žrelu, sicer pa na testnem vložku ali dnu panja, ter v odkritih in pokritih celicah satja. Opazimo tudi presledkasto zalego, pokrovci pokritih ličink oziroma

bub pa so naluknjani. Bolezen lahko prizadene vse kaste čebelje zalege (delavke, trote in matice), najbolj pa so občutljive ličinke v starosti 3–4 dni. Ličinka se okuži z zaužitjem spor *A. apis* (askospor), vendar pa to še ni pogoj, da se bo bolezen razvila. **Za to so potrebni stresni dejavniki.** Ličinkino črevo se namreč razvija postopoma ter se odpre v analno odprtino približno istočasno ko čebele pokrijejo satno celico. Skozi nastalo analno odprtino ličinka izloči zaužito hrano skupaj s sporami *A. apis*. Stresni dejavniki pa povzročijo, da se črevo ne razvije pravočasno, kar omogoči sporam *A. apis*, da se v črevesju zadržijo dlje, v kombinaciji s CO₂ pa imajo tako čas in primerno okolje, da se namnožijo in ubijejo ličinko. Smrt ličinke je tako posledica mehanske in encimske poškodbe, prekinitve cirkulacije hemolimfe ter splošne zastrupitve.

Dejavniki, ki sodelujejo pri pojavu in širjenju bolezni

Poapnela zalega je večdejaviška bolezen, ki potrebuje celostno obravnavo čebelarstva in načine odpravljanja bolezni, vezane na proizvodni proces.

Poapnele mumije na podnici panja. Vir: VF NVI

Delno poapnela ličinka z varojo. Vir: VF NVI

Kot že omenjeno, na razvoj bolezni vplivajo stresni dejavniki. Raziskave kažejo, da je čebelja zalega močno občutljiva na padec temperature pod normalno temperaturo v panju (32–35 °C) za dlje (več kot dve uri) v krajšem obdobju pred pokritjem celice in po njem, kar je optimalno za razvoj razplodnih telesc glive, ki potrebujejo približno 30 °C. V kombinaciji z nizkimi temperaturami pa je pomembna tudi visoka vlaga (najmanj 80-odstotna relativna vlažnost).

Do ohladitev lahko pride zgodaj spomladi ali pozno jeseni, ko temperature nenadoma močno padejo. Spomladi lahko pride do padca temperature v gnezdu tudi zaradi pospešenega zaleganja matice, ko je naenkrat v gnezdu veliko zalege, ni pa dovolj odraslih čebel, ki bi vzdrževale primerno temperaturo zalege. Tudi odpiranje in pregledovanje čebeljih družin prezgodaj spomladi, ko so temperature še prenizke, lahko vodita v izbruh bolezni poapnele zalege. Pomembno je tudi razmerje med zalego in odraslimi čebelami. Taka primera sta prezgodnja stimulacija matice k pospešenemu zaleganju in delanje narejencev, ko je število čebel v družini še prenizko, da bi lahko zagotovile ustrezno temperaturo gnezda.

Vzrok za nezmožnost ogrevanja zalege je tudi prevelik prostor. V primeru širjenja prostora majhne družine, ki ji ne bo uspelo zadostno ogrevati in ventilirati, bo prišlo do padca temperature, zaradi zmanjšane ventilacije v panju pa do povišane vlage, kar ustvari idealne razmere za razvoj kliničnih znakov poapnele zalege.

Stres pa pomenijo tudi izpostavljenost pašnih čebel pesticidom, okužba z *Nosema ceranae*, okužbe z virusi, bakterijami (povzročitelj hude gnilobe čebelje zalege) ter ektoparazitom *Varroa destructor*.

Prav tako so družine, ki so naseljene preblizu druga drugi, izpostavljene t.i. zaletavanju čebel, kar lahko še dodatno pripomore k širjenju bolezni. Čeprav pašne

čebele niso dovzetne za okužbo, pa ob trofalaksi (izmenjavi hrane) lahko prenesejo spore povzročitelja na čebele negovalke, te pa ob krmljenju, na ličinke.

Vir okužbe so lahko tudi cvetni prah, vosek in med. Spore so lahko tako v vosku, cvetnem prahu kot v medu, kjer lahko preživijo najmanj 15 let. Tako so lahko vsakršno prestavljanje satja iz čebelje družine, v kateri je veliko število spor v zdrave družine, hranjenje s hrano neznanega porekla ter nezadostna skrb za higieno v čebelnjaku, vzroki za prenos bolezni.

Obrambni mehanizmi čebel

Eden od pomembnejših načinov obrambe pred patogeni je čistilni nagon. Gre za obrambni mehanizem, ki je sestavljen iz dveh korakov. Najprej čebele delavke odstranijo pokrov celice, v kateri je obolela ličinka, ki jo nato odstranijo iz celice. Intenzivnost čistilnega nagona se razlikuje med različnimi čebeljimi družinami. Družine, selekcionirane na boljši čistilni nagon, imajo zelo izrazito in močno zaznavo obolele zalege. Zgodnje zaznavanje obolele zalege in njena odstranitev iz panja sta namreč ključna pri zamejitvi okužbe. Dodaten obrambni mehanizem pa je tudi to, da čistilno nalogo opravljajo čebele, stare 15–18 dni, in ki so starejše od čebel, ki skrbijo za zalego. Tako se prepreči, da bi čebele, ki so v neposrednem stiku s patogeni, okužile zdravo zalego.

Preprečevanje in obvladovanje bolezni

Preventiva je toliko bolj pomembna, saj proti poapneli zalegi ni učinkovitega zdravila. Pomembno je čebelarjenje po načelih dobre čebelarske prakse z močnimi družinami, ki imajo močno izražen čistilni nagon in so nagnjene k samoozdravitvi. Čebelje družine morajo

Poapnele mumije na podnici panja

imeti ves čas optimalno količino kakovostne hrane, nameščene na stojišču, kjer je manj vlage. Z večjo količino mladega satja in vzdrževanjem higiene v čebelnjaku se zmanjša možnost širjenja povzročitelja na zdrave čebele. Družino z znaki poapnelosti pregledamo zadnjo. Takoj po končanem pregledu s toplo vodo in milom umijemo roke in orodje razkužimo z 1- do 2-odstotno raztopino Ecocida. V primeru pojava kliničnih znakov bolezni je pomembno, da prepoznamo stresne dejavnike ali njihovo kombinacijo, ki je bolezen izzvala in **ustrezno ukrepamo**:

- **Nizka temperatura in visoka vlaga:** Omenjena dejavnika v kombinaciji dokazano pripomoreta k pojavu kliničnih znakov poapnele zalege. Ob takih razmerah je pomembno, da družin ne odpiramo, prav tako je pomembno, da je stojišče dvignjeno, čebelnjak pa postavljen na mestu z manj vlage. Spomladi gnezda ne razširjamo, če družina še ni dovolj močna in zalege ne prevešamo v medišče, kjer je nižja temperatura.
- **Slaba paša:** V primeru obdobja slabih paš je pomembno spremljati, koliko kakovostne hrane imajo čebele v plodišču, in jih v primeru pomanjkanja dokrmiti s sladkorno raztopino. Tej lahko dodamo **prehranski dodatek Apiherb**, ki ga v sladkorno raztopino zmešamo po navodilu proizvajalca. Zaradi vsebnosti česnovnega izvlečka in močne arome, to storimo dovolj zgodaj spomladi ali po zadnjem točenju.
- **Porušeno razmerje med zalego in odraslimi čebelami:** Po potrebi odvzamemo satje z bolno

zalego, ki ga uničimo, in dodamo satje s čebelami in zalego tik pred poganjem iz zdravih in močnih družin. Te čebele bodo pomagale s povečanim ventiliranjem vzpostaviti optimalno mikroklimo v panju. Nikakor pa ne smemo dodajati odkrite zalege, saj se bo tudi ta okužila in propadla. Po potrebi poskrbimo za dodatno hranjenje in omejitev družine na najmanjši prostor, ki ga čebele popolnoma zasedajo.

- **Prisotnost drugih bolezni:** Različne bolezni, kot sta varoza in nosestavost, virusi in drugi škodljivci zmanjšujejo tako številčnost čebel kot tudi slabijo njihov imunski sistem in tako pripomorejo k pojavu in trdovratnosti poapnele zalege. Učinkovito zatiranje in preprečevanje razvoja drugih bolezni močno pripomore k zamejitvi poapnele zalege.
- **Zatiranje varoj:** Preudarna uporaba ekoloških zdravil za zatiranje varoj bo predvidoma minimalno vplivala na mikroklimo v panju in črevesno mikrobioto.
- **Slab čistilni nagon:** Nekatere čebelje družine si ne opomorejo niti ob izboljšanju pašnih pogojev niti ob drugih ukrepih. Menjava matice z boljšim čistilnim nagonom je ena od možnosti v postopku pretresanja čebel na satnice. Vse satje iz panja je treba odstraniti in uničiti, da okužena hrana ne pride v stik s čebelami. Panj mehanično očistimo in razkužimo z Ecocidom ali obžgemo. Neposredno pred čiščenjem ostanke mumificiranih ličink popršimo z vodo oz. raztopino Ecocida, da preprečimo širjenje spor po zraku. Mehanično očiščen prazen panj in vse čebelarstvo orodje razkužimo z 1- do 2-odstotno raztopino Ecocida. Ko se razkužilo posuši, vse površine speremo z vodo. Suhe čebele z matico v matičnici pretresemo na mlado neokuženo satje, če tega nimamo, pa na satnice ob zagotovitvi takojšnjega dotoka hrane, dokler satje ni zgrajeno in zaleženo. Krmimo tako, da ne povzročimo ropa. Pred pokritjem nove zalege opravimo zatiranje varoj.

Če se nam naši ukrepi niso obrestovali v boju proti poapneli zalegi, pa se je priporočljivo posvetovati z veterinarjem NVI. V primeru neuspele sanacije se svetujejo humana usmrteitev, neškodljivo uničenje čebelje družine ter temeljito mehansko čiščenje in razkuževanje tako panja kot celotnega čebelnjaka. ■

Viri:

- Castagnino, G., Mateos, A., et al. Etiology, symptoms and prevention of chalkbrood disease: a literature review. *Revista Brasileira de Saúde e Produção Animal*. 21. (2020). 10.1590/s1519-9940210332020.
- Flores, José M. et al. Effect of temperature and humidity of sealed brood on chalkbrood development under controlled conditions. *Apidologie* 27 (1996): 185-192.
- Aronstein, K.A., Murray, K.D. Chalkbrood disease in honey bees. *Journal of Invertebrate Pathology*; (2010):103: 520-529

Azijski sršen (*Vespa velutina*) nadaljuje svoj pot po Evropi

V Nemčiji je bilo do lanskega novembra odkritih več kot 850 gnezd te invazivne vrste. Gnezda so bila odkrita v različnih delih države v zveznih deželah: Bavarska, Baden-Württemberg, Hessen, Porenje Pfalška, Posarje, Severno Porenje - Vestfalija, Spodnja Saška ter v Berlinu in Hamburgu. Veliko število odkritih gnezd je tudi posledica dobre obveščenosti in ozaveščenosti prebivalcev o azijskem sršenu. Nemci navajajo tudi, da v Franciji azijske sršene množično lovijo z uporabo pasti – plastenk z vabami, vendar pa naj tovrsten pristop v Nemčiji ne bi bil dovoljen in primeren. V tovrstnih pasteh namreč pogine tudi nešteto drugih domorodnih žuželk, med drugim tudi evropski sršen (*Vespa crabro*). Z rumenonogim sršenom se spopadajo tudi v sosednji Italiji. Tam so ga najprej odkrili v pokrajini Ligurija, od koder pa se je že razširil tudi v pokrajine Benečija, Emilija - Romanja, Toskana in Piemont. Čeprav še ni jasno, koliko škode je do sedaj naredil azijski sršen, pa ocenjujejo, da je pridelava medu v Liguriji padla za 50 %. Z zavedanjem, da je azijski sršen nevaren škodljivec, je 11 italijanskih evroposlancev pozvalo Evropsko komisijo k strategiji za zatiranje te vrste sršena, ki neusmiljeno mori medonosne čebele v nekaterih državah Evrope.

Prevedel in priredil Simon Golob

Vir:

Giuffrida, Angela. *Asian hornets killing off honeybees in Europe, say MEPs*. Dostopno na: <https://www.theguardian.com/environment/2024/jan/15/asian-hornets-killing-off-honey-bees-in-europe-say-meps>.

Deutsches Bienen Journal, 1/2024 vol. 32. Das war 2023: Zahlreiche Nester.

Avstralija

Dve leti mineva, kar so na tej celini kljub strogim varnostnim ukrepom na letališčih in pristaniščih našli prve varoje. Do sedaj so uničili na deset tisoče čebeljih družin v vrednosti več deset milijonov evrov. Kljub visokim stroškom je kmetijsko ministrstvo odločeno, da je treba tega nevarnega škodljivca čebel dokončno iztrebiti. Okoli vsakega stojišča uničenih čebel so izmerili deset kilometrov širok pas, pomorili v njem vse čebelje družine v panjih in obenem nastavili strupene vabe za divje živeče čebele, kar jih niso mogli najti. Za vsak primer so prvemu pasu dodali še enega, širokega pet in 20 km, v katerem veterinarji pregledajo vsak naseljeni panj. Strogi ukrepi so za zdaj preprečili širjenje varoj. Škodo zaradi uničenih čebeljih družin je poravnala država čebelarjem v višini 80 %. Zahtevajo pa poravnavo škode tudi kmetje na tistih območjih, kjer so bile čebele uničene ali kamor čebelarji prevaževalci svojih čebel ne smejo pripeljati na pašo. Zaradi nezadostnega opraševanja se je do 70 % zmanjšal pridelek lubenic, bučk, oreščkov in drugih kultur.

Prevedel in priredil Franc Šivic

Vir:

Spie: Varroa Down Under, Deutsches Bienen Journal, 8/2023, str. 4. Foto: Wikimedia commons

Italija

Na oddelku za porodništvo in ginekologijo bolnišnice v mestu Cirié, ki leži v italijanski deželi Piemonte, so kot prvi v tej naši zahodni sosedbi uvedli poporodno zdravljenje z medicinskim medom. Osebe bolnišnice je vedelo, da ima med baktericidne, bakteriostatične in protivnetne lastnosti ter da pomaga pri tem, da po celjenju ran ne ostanejo brazgotine. Sicer pa slovi bolnišnica po tem, da pogosto uvaja novosti. Ta najnovejša metoda lajša novepečenim materam 24 ur po porodu bolečine zaradi raztrganin, izboljšuje edem zunanjih genitalij, ustavlja krvavitev v koži in sluznici, spodbuja redni proces celjenja ter ohranja območje čistejše in brez povzročiteljev bolezni. Doslej so zdravili bolečine z različnimi sintetičnimi zdravili, ki pa žal prehajajo v mleko in so lahko za dojenčka nevarna, zato porodnice nekaj časa niso smele dojeti otrok. V zadnjih šestih mesecih je bolnišniško osebje s to tehniko obravnavalo že 52 žensk. Medicinski med, ki ga uporabljajo v bolnišnici Cirié, je novozelandski med manuke pod trgovskim imenom Activon. Če bodo začeli kdaj podobno zdravljenje uvajati v porodnišnice tudi v Sloveniji, bodo lahko naši zdravniki izbrali domači medicinski med Vivamel, ki ga je pred dobrimi desetimi leti dalo na tržišče podjetje Tosama iz Domžal. Gre za slovenski kostanjev med. Ta je takrat v laboratorijskih raziskavah v Mikrobiološkem inštitutu ljubljanske univerze pokazal izmed vseh vrst naših medov najvišjo baktericidnost. Tudi danes je zelo priljubljeno sredstvo za zdravljenje zlasti ran diabetičnih bolnikov. Velja poudariti, da se sme v zdravstvenih ustanovah uporabljati samo medicinski med, ki je razkužen z žarki beta ali gama, za domače potrebe pa zadostuje povsem naravni med, kot ga pridelujemo čebelarji.

Prevedel in priredil Franc Šivic

Vir:

Centro di Formazione professionale – Apicultori veneti. Foto: Wikimedia commons

Medenje v tem letu: kaj lahko predvidimo?

Jure Justinek

Napovedovanje medenja je vsako leto težja naloga. Medenje je odvisno od več dejavnikov, na katere nimamo vpliva. Čebelarji lahko samo opazujemo, beležimo rezultate teh opazovanj in na koncu podamo oceno, ki pa je popolnoma odvisna od vremena. Ugotovimo lahko, ali se medenje obeta ali ne, in to nam je dovolj, da čebele pravilno in pravočasno oskrbimo.

Z vidika pridelave medu čebelje paše delimo na dve skupini, prva so nektarne paše, kjer čebele nabirajo nektar oziroma medicino, druga pa manine paše, kjer čebele nabirajo mano, imenovano tudi medena rosa.

V tem letu so možnosti za dobro letino odprte, odvisno bo od vremena. In kako se lotimo predvidevanja, kakšna bi lahko bila sezona?

Prva paša spomladi je paša na cvetlicah in sadnem drevju. Da lahko pričakujemo to pašo, spomladi ne sme biti pozebe. Če je ni, je izkoristek paše odvisen le še od vremena in moči čebeljih družin. Druga paša je na akaciji. Tukaj prav tako v prvi vrsti ne sme priti do pozebe v času, ko drevesa začno brsteti, opazujemo pa lahko še veliko drugega. Pri akaciji je pomembno fiziološko stanje dreves. To pomeni, da morajo biti drevesa zdrava in vitalna. V prejšnji sezoni niso smela trpeti hude suše. Letni prirast poganjkov mora biti vitalen, zdrav in dovolj močan. Novi poganjki morajo biti zdravi, močni in z veliko cvetnimi brsti, vsaj dvema do tremi, še bolje več. Drevo mora najprej razviti cvetne nastavke in se olistati šele v času polnega cvetenja. Če je tako, lahko akacija na območjih, kjer je prisotna, ponudi odlično pašo.

Ponekod v nižinah ob ugodnih razmerah sledi paša na smreki. Do konca februarja v svoji okolici, kjer čebelarimo ali kamor vozimo na smrekovo pašo, narežemo vejice smreke. Izberemo drevo na robu gozda, ki ima lepo rast in je osončeno. Vejice damo v vazo z vodo in postavimo v topel in svetel prostor. Po 14 dneh lahko opazujemo, ali se na vejicah kaj razvije. Če so bila na vejici jajčeca ušic, lahko vidimo mlade zarodnice, ki so se izlegle, če je bila na njej ličinka kaparja, pa ga lahko opazimo, kako raste iz pazduh vejic lanskoletnih poganjkov. Prisotnost enega ali drugega je dober znak za medenje smreke. Če pa se nič ne pokaže, pa ni kaj pričakovati. Manina paša je namreč odvisna od tega, koliko jajčec ušic oziroma ličink kaparja preživi iz prejšnjega leta. S takim opazovanjem imamo že v začetku sezone prve ocene, kaj lahko pričakujemo. Kasneje smreko opazujemo v naravi in štejemo kaparje in prisotnost ušic. Za oboje velja, da če pregledamo

Foto: Jernej Auguštin

Foto: Jernej Auguštin

Prisotnost mane na listih

deset vejic in na dveh najdemo ušice ali kaparje, lahko računamo na smrekovo pašo.

Sledi paša na javorju. Zanj je značilna izmenična rodnost, kar pomeni, da obilno cveti vsako drugo leto. In ker je lani bilo cvetja le za vzorec, lahko obilnejše cvetenje pričakujemo to leto. Tudi tu je pomembno fiziološko stanje dreves. Pozeba mu skoraj ne škodi, pa tudi kasnejše odganja. Idealno je, če razvije veliko cvetov, ki zacvetijo pred olistanjem. Kasneje, ko se olista, pa pod listi spremljamo prisotnost ušic. Javor je drevo, ki čebelar daje cvetlično in manino pašo. Ušice se pojavljajo vse od olistanja drevesa, pa dokler listi jeseni ne odpadejo. In kako ugotovimo manino pašo na javorju? V prvi vrsti potrebujejo ušice na javorju vsaj 14 dni ugodnega vremena, da se dovolj namnožijo. Pri tem ne sme biti hudih neurij, ker so ušice pod listi bistveno slabše zaščitene kot na iglavcih. Neurje z močnim vetrom in ploho jih zbije na tla, kjer poginejo in medenje se konča, preden se je začelo. Ušice na iglavcih se lažje obdržijo na drevesu, ker imajo ti boljše odvodnjavanje. Na listavcih pa je po hudem neurju potrebnih nadaljnjih 14 dni ugodnega vremena, da se ponovno namnožijo. To je razlog, da se mana na javorju lahko pojavi kadar koli v letu. Pač odvisno od vremena. Naša naloga je redno spremljanje in štetje ušic ter opazovanje pokapanosti podrasti.

Sledi paša na lipi in pravem kostanju. Ocenimo fiziološko stanje dreves, kakovost lanskoletnih poganjkov, kakovost ter moč letošnjih novih brstov. Količino cvetja lahko ocenimo že zgodaj, ko so novi poganjki kostanja večji od 5 cm. Večje znanosti tukaj ni, nadalje je vse odvisno od vremena v času cvetenja.

Kot zadnja paša se lahko pojavi paša na jelki ali hoji. Tudi tu lahko februarja že opazujemo spodnjo stran jelovih iglic. Tam lahko najdemo zimska jajčeca zelene hojeve ušice. Ta so 2 do 3 mm velika, ovalne oblike in temno zelene barve. Več kot jih naštejemo, boljši obet je za kasnejše medenje. Kasneje v aprilu pa že lahko mesečno otresamo veje in štejemo populacijo ušic. Za obet, da bo hoja na nekem območju medila, mora populacija iz meseca v mesec rasti, število nikoli ne sme padati. Če število pada v maju ali juniju, je najverjetneje konec za to leto. Kasneje pa lahko spremljamo pokapanost na podrasti pod jelkami. Pomembno je, kakšne kapljice so. Če so male, drobne in razpršene, še niso zanimive čebelar. Če so večje, v premeru 1 mm, in dovolj goste, pa ima mana pravo sestavo in jo čebele začno nabirati. Pri jelki je pomembno tudi to, da opazujemo vedno isto drevo na nekem območju, zato že na začetku izberemo tako, kjer bomo zlahka v sezoni odrezali kakšno vejo. Veje naj ima čim bližje tal, naj bo vitalno in dovolj osončeno.

Zadnja leta se pojavlja tudi medenje bršljana. Bršljan cveti vsako leto, donos pa je odvisen od vremena v

času cvetenja. Opazujemo količino cvetov in vreme ter spremljamo tehtnico, da lahko pravočasno pravilno ukrepamo. Med bršljana namreč lahko kristalizira že v satju.

Pri vsem zgoraj opisanem pa ima zadnjo besedo vreme. Kljub temu da je vreme vedno bolj nepredvidljivo, opazujemo naravo in medenje. Čebelarji moramo vedeti, katere paše lahko pričakujemo na svojem območju, in temu prilagajamo svoje tehnološke ukrepe, ki jih izvajamo pri čebelah. S tem mislim, da jih za pašo pravočasno pripravimo, da jo lahko dobro izkoristijo. Če ocenimo, da bo katera paša izpadla, se lahko pripravimo in čebelar pravočasno pomagamo. V primeru izpada katere od glavnih paš lahko recimo prej delamo narejence ali obračunamo z varojami itd. Z dobrim poznavanjem in oceno, kdaj in kaj bo medilo, ter prilagajanjem tehnologije čebelarjenja temu pomembnemu dejavniku lahko čebelar omogočimo boljše pogoje za preživetje in postanemo boljši čebelarji.

Foto: Jernej Auguštin

Foto: Jernej Auguštin

Prisotnost ušic na podlagi

Čebelarjeva opravila v marcu

Tomaž Granda (tomaz_granda@hotmail.com)

V tem mesecu se za čebelarja začnejo prva resnejša opravila pri čebelah. Čebele zdaj že intenzivno izletajo in prinašajo cvetni prah (obnožino, pelod ...). Cvetni prah je vir beljakovin, vitaminov in mineralov. Zaradi pomanjkanja teh je lahko razvoj čebelje družine okrnjen. Površina čebelje zalege se začne v marcu najprej linearno, nato pa eksponentno povečevati (deloma odvisno od vremena). Posledično se tudi živalnost čebelje družine povečuje. Zaradi toplih zim in hitrega spomladanskega razvoja narave, ki mu sledijo tudi čebele, je to tudi mesec prvih resnejših opravil v panju, hkrati pa čas letnega srečanja slovenskih čebelarjev na sejmu ApiSlovenija v Celju, ki ga z družino ali prijatelji obiščem in dokupim manjkajočo opremo ali obiščem kakšno predavanje.

Priprava na pregled

Pred prvim pregledom spremljam vremensko napoved, tako pred pregledom kot tudi za nekaj dni vnaprej. Prav tako sem pred pregledom pozoren na stanje rastlin v okolici čebelnjaka. Rastline delujejo kot indikator (pokazatelj) razvoja narave. Nekaj dni hladnega vremena lahko da čebelarju lažen občutek o razvoju narave. Zaradi višjih povprečnih temperatur, ki jih lahko sami prezremo, je razvoj rastlin hitrejši. Prav tako si velja na spletni strani Arsa ogledati bioproгноzo, kjer je mogoče izvedeti, pelod katerih rastlin so zaznale meritvene postaje. Sledi priprava čebelarskega orodja in že zgrajenih satov, ki smo jih pred zimo vzeli iz panja. Žičim satnike in utapljam satnice. Sam si na vertikalne letvice AŽ-satnika in na nosilno letvico LRsatnika z alkoholnim pisalom napišem leto, v katerem je bil satnik vstavljen. Tako vedno vem, koliko so sati stari in katere je treba izločiti.

Pregled družine

Prvi pregled družine opravim ob toplem in sončnem vremenu. Sam bi ocenil, da je to pri temperaturi vsaj 14–15 °C. Odstranim parapropustno peno panja ter skozi plodiščno okence pokadim čebele. Kadilo si pripravim iz preperelega lesa in drevesnih gob, ki sem jih na odmirajočih deblih (ponavadi bukev) nabral prejšnje leto, jih razsekal in posušil. Nato odstranim mrežasto plodiščno okence ter ugotovim, kje čebelja družina sedi. Nato odstranim krajni prazen sat ter s tem pridobim nekaj dodatnega prostora za boljši pregled zasedenih satov. Pri prvih pregledih, ko so zunanje temperature veliko nižje od temperature v notranjosti panja, poskušam pregled opraviti hitro. Satov s čebelami ne izvlečem iz panja niti ne iščem matice. Z odstranitvijo praznega sata ali dveh dobim dovolj prostora, da lahko zasedene sate pregledam tako, da jih malenkost

potisnem na stran – listam. Pri pregledu sem pozoren na prisotnost zalege. Zalega mora biti strnjena, kakršni koli presledki morajo čebelarju vzbuditi pozornost (lahko gre za slabo matico ali pa družina trpi za kakšno boleznijo). Če pri prvem pregledu ugotovim, da je družina na robu propada, ometem preostale čebele, ki se po vsej verjetnosti priključijo drugim družinam. Sprednjo stran panja zaprem ter ga kar se da dobro očistim, satje pretopim, satnike pa preventivno uničim (lahko bi jih razkuževal, vendar se mi to zaradi majhne količine ne izplača). Tudi panj z notranje strani ožgem s plinskim gorilnikom in ga tako razkužim. Seveda se je treba vprašati, zakaj je prišlo do propada družine. Če vzroka ne znam oceniti oziroma sumim, da je do propada prišlo zaradi bolezni, je potreben posvet z veterinarjem. Hkrati pri pregledu ocenim količino hrane, ki jo ima družina. Če družina trpi pomanjkanje, ji dodam ob gnezdo sate s hrano iz drugih delov panja ali iz zaloge. Če satja s hrano, ki je negativna na prisotnost spor povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege, nimam, čebelam dodam sladkorno raztopino v ustrezen pitalnik, kjer bo družini dosegljiva tudi pri nizkih zunanjih temperaturah. Posebej zanimiv in varen je način hranjenja z vedrom nad gnezdом, kjer čebele raztopino prejmejo kapilarno. Tak pristop zmanjša možnost ropa v primerjavi z dodajanjem v odprt pitalnik, hkrati pa omogoča dodajanje večje količine sladkorne raztopine. V marcu opravim tudi kasnejši pregled, navadno proti koncu meseca, kjer se, če so zunanje temperature in vremenska napoved za naprej ugodne, osredotočim predvsem na morebitno širjenje gnezda. Takšen grobi poseg v zgodnjepomladanskem času lahko zavre razvoj čebelje družine. Vendar lahko v močnih družinah in ob dobri vremenski napovedi z dodajanjem izgrajenih satov pospešimo razvoj družine. Tudi pri kasnejših pregledih sem pozoren na količino sladkornih zalog in po potrebi poskrbim za njihovo povečanje. Po pregledu poskrbim tudi za higieno v panju, če za to čebele ne poskrbijo same. Počistim podnico panja oziroma dno panja. Pri tem mi je v pomoč strgalo, s katerim postrgam mrtvice in drobir iz panja. V čebeljem drobirju lahko najdemo tudi ličinke voščene vešče. Sicer čebele z dobrim čistilnim nagonom čistijo panj, če pa uporabljamo testne vložke, ki so integralni del panja, kar ni priporočljivo, čebele nimajo dostopa do drobirja. Zato je pomembno, da testne vložke v primeru neuporabe odstranimo. Pred koncem pregleda z dletom tudi temeljito očistim mrežasta okenca panjev, saj se ponavadi zaradi nanosov propolisa težje odstranijo oz. se zatikajo. Pri odstranjevanju plodiščnih okenc na silo čebele dodatno vznemirimo že pred pregledom.

Stanje v naravi

Marca običajno končujejo s cvetenjem leske, vrbe, telohi ter druge najzgodnejše rastline. Proti koncu meseca čebelarjem že ponudijo vir cvetnega prahu prva sadna drevesa – marelice, breskve in v toplejših letih tudi divja češnja. Predvsem divja češnja, ki je v gozdovih pri nas relativno dobro zastopana, ponuja čebelarjem ob lepem vremenu velike količine nektarja, ki ga močnejše družine izkoristijo in napravijo tudi prve zaloge v satju. Hkrati lahko

spremljamo tudi nabrekanje cvetnih popkov drugih, kasneje cvetočih rastlin. Sicer pa lahko marec še vedno prinese snežne padavine in temperature pod lediščem, kar lahko negativno vpliva na medenje. V zadnjem času bi kot problematiko lahko izpostavili tudi spomladanske suše z visokimi temperaturami. Visoke temperature in veter še bolj osušijo tla, kar se pri rastlinah ob pomanjkanju vode odraža tudi s slabšim medenjem.

Zaloge hrane in krmljenje čebeljih družin spomladi

V zgodnji pomladi se čebelarji pogosto sprašujemo, kakšno je stanje zalog hrane v naših čebeljih družinah. Tudi tokrat nam zima ni postregla z značilnimi količinami snega in nizkimi temperaturami. Po vsej Sloveniji je bila zelo mila, s temperaturami višjimi od dolgoletnega povprečja in z izrazito temperaturno inverzijo, zaradi katere so bile temperature na višjih legah še višje. Čebele zato v preteklih mesecih niso veliko mirovale. V januarju smo lahko opazili že prve delavke s koški, polnimi cvetnega prahu, v februarju pa je bilo vsakodnevno nekaj običajnega. Zaradi večje dejavnosti čebel, pa je večja tudi poraba hrane. Čebelarji, ki so v jeseni čebelje družine dovolj nakrmili in stanje zalog hrane pred zazimitev tudi preverili, večjih skrbi glede hrane v začetku pomladi ne bi smeli imeti. Vseeno pa je v marcu, ob ugodnih pogojih čas, da stanje zalog hrane preverimo in jih po potrebi dodamo. Ne smemo pozabiti, da sta pred nami še marec (sušec) in pregovorno muhast april, ki nam lahko glede na toplo zimo postrežeta tudi z za čebele neugodnim vremenom. Zato ob prvih hitrih pregledih čebeljih družin preverimo tudi zaloge hrane. Če v družinah satov z zalogami hrane ob gnezdju in vencev medu ob zalegi ni, je hrano potrebno dodati. Za čebele je v tem času najboljša hrana sat z zalogo medu ali predelane sladkorne raztopine, ki ga iz drugih delov panja ali iz zaloge premaknemo ob gnezdjo. Če satov s hrano nimamo, pa čebelarjem dodamo sladkorno raztopino. Krmljenje v klasične pitalnike je lahko v tem času problematično, ker čebele raztopine v pitalniku ne porabijo, saj zaradi nizkih temperatur ne zapuščajo gruč. Lahko pa se gruča zaradi krmljenja tudi preveč razširi, zaradi česar čebele ne ogrevajo več vse zalege. Boljši način za dodajanje hrane v tem času je kapilarno krmljenje. Mlačno raztopino pripravimo v razmerju tri dele sladkorja in dva dela vode ter jo družinam, ki jim hrane primanjkuje, dodamo v manjših PVC-vedrih. V pokrov navrtamo 1,5-milimetrske luknjice in vedra poveznemo neposredno nad gnezdjo čebelje družine. Dobro se obnesejo tudi stekleni kozarci z naluknjanimi pokrovčki. Ker so manjši je rokovanje z njimi lažje.

Kaj pa dodajanje sladkorne pogače?

Čebele za predelavo sladkorne pogače porabijo razmeroma veliko energije in vode, ki je v dnevih, ko čebele ne izletavajo, in za šibke družine dokaj nedostopna. Zato se dodajanje pogače v šibke družine in družine, ki nimajo zadosti zalog hrane, ne priporoča. **Pri dopolnilnem krmljenju čebeljih družin s pogačo ali sladkorno raztopino moramo biti tudi previdni. Velika je namreč možnost prenosa sladkorja v medišča in kasneje njegovega vnosa v med. To je lahko tudi razlog, da je med v laboratorijski analizi označen kot nepristen.**

Kaj lahko na področju prehrane čebel pričakujemo v prihodnjih mesecih?

Spomladanski razvoj čebeljih družin nam kroji predvsem vreme, ki je v zadnjih letih izrazito muhasto in spremenljivo. Deležni smo spomladanskih suš, vdorov hladnega zraka, pozeb, daljših obdobij hladnega in deževnega vremena v času cvetenja rastlin in podobno. Glede na (pre)toplo zimo je tudi letos še marsikaj mogoče. Pri tem lahko le upamo, da bo vreme ugodno tudi za razvoj čebeljih družin in medovitih rastlin, v nasprotnem primeru pa je naša naloga, da za prehrano čebel poskrbimo. Če pride do zgoraj opisanih neugodnih razmer in je stanje na čebelarstvih negativno več kot tri dni, čebelje družine krmimo z manjšimi količinami sladkorne raztopine - toliko, kot so v enakem obdobju negativna stanja na tehtnicah. S krmljenjem v takšnih razmerah jim omilimo negativen vpliv pomanjkanja donosa in vsaj nekoliko ohranimo razvoj čebeljih družin.

Simon Golob, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja

Vir:

Auguštin et. al. (2020). *Priročnik dobre čebelarstvene prakse in zbornik 34. dnevi čebelarstva*. ČZS.

Navodila za sajenje in vzdrževanje medovitih rastlin

Matjaž Vilhar (drevesnica.stivan@siol.net)

Sadike, primerne za zasaditev, se prodajajo vzgojene v različnih tipih in vzgojnih oblikah glede na vrsto rastline. Sadike gozdnega drevja, ki so vzgojene kot nižje sadike z golo korenino ali sajene v zabojnikih. Visoko drevje pa je vzgojeno v sadike z golo korenino do višine sadik pribl. 1 m, višje pa kot balirane sadike s koreninsko grudo ali (ulončene) sadike v loncih. Sadno drevje in jagodičevje se prodajajo kot sadike z golo korenino ali v manjšem obsegu kot ulončene sadike. Dišavnice, trajnice in enoletnice so ob nakupu praviloma ulončene.

Prevzem sadik

Sadike moramo prevzeti ustrezno oskrbovane, torej zalite, v primeru golih korenin te ne smejo biti izsušene.

Pri sadikah z golo korenino je treba biti še posebej previden, saj se lahko zelo hitro izsušijo. Takšne sadike moramo imeti ves čas, od prevzema, med prevozom in pred sajenjem, pokrite in zalite. Koreninski splet ne sme biti izpostavljen vetru in soncu. Tudi med sajenjem morajo biti takšne sadike v vreči ali pokrite z mokro tkanino, najbolje vrečevino.

Sajenje

Pred začetkom sajenja si moramo pripraviti orodje in ves material, ki ga bomo potrebovali pri posaditvi sadike medovitega drevesa, grmovnice, trajnice ali dišavnice. Glede na to, da gre pri sajenju različnih tipov medovitih rastlin za podobna opravila, ki pa se med seboj nekoliko razlikujejo, je treba slediti navodilom za sajenje posamezne skupine medovitih rastlin.

Sajenje gozdnih, sadnih in okrasnih sadik dreves z golo korenino

Pri sajenju sadik z golo korenino je pomembno, da pri delu s sadiko v času med nakupom in sajenjem ne pride do izsušitve koreninskega sistema. To dosežemo tako, da sadike prenašamo z zaščitenim koreninskim sistemom (v vrečah, s povitimi koreninami ...). Če jih ne posadimo takoj, jih doma damo v zasip tako, da je koreninski sistem pokrit s plastjo zemlje. Sadilno jamo pripravimo primerno široko in dovolj globoko, da v njej razprostrimo koreninski sistem (za gozdno drevje so dimenzije sadilne jame pribl. 20 × 20 × 20 cm, za sadno drevje so jame večje, nekje od 50 × 50 × 50 cm do 70 × 70 × 50 cm, pri okrasni drevnini upoštevamo, da je sadilna jama nekoliko večja od koreninskega sistema). Pri izkopu sadilne jame vedno ločimo zgornjo plast

Pripomočki in sadilni material

najbolj rodovitne humusne zemlje od spodnje. Ob sajenju lahko drevnini dodajamo ustrezna založna gnojila, ki se razlikujejo glede na tip drevnine (gnojila so lahko organska ali mineralna). Pri sajenju sadnega drevja uporabimo žične zaščitne košare za zaščito koreninskega sistema pred glodavci. Pri sajenju gozdne in okrasne drevnine z golo korenino označimo rastline s količkom, da jih pri kasnejšem vzdrževanju ne poškodujemo, pri sadikah sadnega drevja pa uporabimo močnejši kol, ki daje rastlini oporo prva leta rasti. Ob sajenju damo na dno obrnjeno travno rušo in manj rodovitno zemljo ter ustrezno založno mineralno gnojilo, ki mora biti prekrito z zemljo, da ne pride v stik s koreninskim sistemom. Na koreninski sistem, ki ga razporedimo po sadilni jami, nasujemo najkakovostnejšo zemljo (če nam kakovostne zemlje primanjkuje, jo lahko nadomestimo z vrtnarsko zemljo iz vreč), pri sadnem drevju uporabimo tudi zaščitno košaro. Sadilno jamo zapolnimo z rodovitno zemljo do vrha in jo potlačimo, da ob koreninah ne pride do praznih prostorov. Sadiki namestimo označevalni količek oziroma oporni kol in jo privežemo k njemu. Na koncu sveže posajeno sadiko izdatno zalijemo. Pri sajenju sadik z golo korenino moramo biti pozorni na to, da so posajene do iste globine kot v drevesnici, pri sadnih sadikah pa mora biti cepljeno mesto pribl. 10 cm nad zemljo.

Sajenje ulončenih grmovnic

Ulončene grmovnice imajo v nasprotju s sadikami z golo korenino nekaj zemlje že s seboj. Ravno tako

pripravimo sadilno jamo, ki naj bo pribl. enainpolkrat večja od velikosti lončka, v katerem je rastlina. Pri sajenju rastlinam dodamo ustrezna založna gnojila in sadilni substrat, če gre za osiromašeno rastišče. Kot pri sadikah z golo korenino damo tudi tu na dno sadilne jame manj kakovostno zemljo, pomešano z založnim gnojilom, na katero postavimo sadiko, ki smo ji nekoliko razrahljali koreninski splet. Sadilno jamo zasujemo do vrha s kakovostno zemljo in jo potlačimo. Po sajenju rastlino izdatno zalijemo. Sadika mora biti posajena do takšne globine, kot je rasla v drevesnici.

Sajenje trajnic in dišavnic

Trajnice in dišavnice sadimo v vnaprej pripravljene gredice ali korita. Gredice je treba pred sajenjem ustrezno prekopati in kultivirati ter dodati ustrezno količino komposta, založnih gnojil in sadilnega substrata, v primeru neustreznega pH-ja pa tudi sredstvo za zakisanje ali razkisanje zemlje ter šotno zemljo za zagotavljanje ustrezne zračnosti pripravljene sadilne površine. Pred sajenjem osnovno zemljo z dodatki dobro premešamo in poravnamo oziroma napolnimo korita ali visoke grede. Trajnice in dišavnice razporedimo v mrežo na sadilno površino v gostoti, ustrezni za posamezno vrsto/sorto. Z motiko izkopljeemo sadilne jamice, posadimo sadike, rahlo potlačimo in površino poravnamo. Sadike po sajenju izdatno zalijemo.

Vzdrževanje sadik

Zalivanje

V prvih dveh letih po sajenju v času vegetacijske dobe je treba medovite rastline redno zalivati v vseh sušnih obdobjih oziroma obdobjih brez padavin v intervalih enkrat do dvakrat tedensko, po potrebi, odvisno od izsuševanja in najvišjih dnevnih temperatur. Kasneje po potrebi rastline zalivamo v daljših sušnih obdobjih, ko padavinska voda ne

zadošča za rast. Zalivamo počasi, z zalivalnim nastavkom za široko pršenje, da zemlja vodo enakomerno vpije in ne prihaja do površinskega prelivanja in s tem izgub vode ob koreninskem sistemu rastlin. Drevnino zalijemo tako, da namočimo celoten koreninski sistem posamezne rastline v globino, do katere sega koreninski sistem. Če pri prstnem preizkusu ugotovimo, da je zemlja ob sadiki še vlažna, eno zalivanje izpustimo, da ne pride do gnitja in propadanja koreninskega sistema. V prvem in drugem letu potrebuje posajena rastlina višine pribl. 50 cm, vsaj 2–5 l vode pri enkratnem zalivanju, manjšim ali večjim rastlinam količino dodane vode ustrezno prilagodimo glede na velikost rastlin.

Gnojenje

V naslednjem letu je treba drevnino prvič dognojiti v začetku marca in drugič sredi junija s posebnimi namenskim gnojili za posamezno skupino medovitih rastlin (za izbiro ustreznega gnojila za posamezno skupino medovitih rastlin prosimo svetovalca v specializiranih kmetijskih trgovinah in vrtnih centrih). Gnojilo potresemo okrog drevesa v širini do zunanega obsega koreninskega sistema. Količina dodanega gnojila pri dognoevanju je odvisna od vrste gojila, pri tem se natančno držimo proizvajalčevih navodil na embalaži gnojila. Po izvedbi dognoevanja rastline zalijemo.

Obrezovanje

Medovito drevnino in grmovnice po potrebi obrezujemo v začetku pomladi za oblikovanje ali presvetlitev krošnje, medovite dišavnice redno čistimo, plevemo in obrezujemo posušene odcvetele dele ter jih s primerno rezjo po potrebi pomlajujemo.

Druga opravila

Drevnino redno preverjamo za morebitne poškodbe oziroma morebitne napade rastlinskih bolezni oz. škodljivcev in pri tem ustrezno ukrepamo.

Ulončene sadike

Sadika v sadilni mreži

Dan sajenja medovitih rastlin

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Projekt »Dan sajenja medovitih rastlin« že tretje leto zapored poteka s ciljem ozaveščanja širše javnosti o pomembnosti sajenja medovitih

rastlin. S projektom se poudarjata ključna vloga teh rastlin za čebele in druge opraševalce ter želja po posaditvi čim več medovitih rastlin. Letos se bodo medovite rastline distribuirale in sadile na podlagi javnega razpisa (glej qr kodo), na katerega se posamezno čebelarstvo prijavi in kandidira. Društvo nato te rastline razdeli med svoje člane. Društvo je upravičeno do 1.000,00 EUR podpore za nakup sadik medovitih rastlin v programskem letu. Delež podpore znaša 100 % upravičenih stroškov nakupa sadik medovitih rastlin. Rok za oddajo vlog začne teči 1. marca 2024 ob 9. uri in traja do 31. julija 2024 do 15. ure. Vlogo upravičenec ali njegov pooblaščenec izpolni elektronsko in jo vloži v elektronski obliki, podpisano s kvalificiranim elektronskim podpisom. Priloge se predložijo kot skenogram. Dodatne informacije o omenjenem razpisu lahko dobite pri svetovalcu Alešu Bozovičarju (041 644 217, ales.bozovicar@czs.si) in Tomažu Samcu

(040 436 517, tomaz.samec@czs.si).

Vabimo vas, da se pridružite projektu »Dan sajenja medovitih rastlin«, ki bo potekal **v soboto, 23. marca 2024**. Na ta dan lahko kot posameznik izkažete svojo podporo tako, da posadite medovite rastline v bližini svojih čebeljakov ali se pridružite svojemu čebelarskemu društvu in skupaj posadite te dragocene rastline. Vsaka posajena medovita rastlina prispeva k obogatitvi našega prostora za čebele in druge opraševalce ter k uravnoteženemu okolju, kar koristi vsem nam in prihodnjim generacijam. Svoj prispevek in fotografije z dogodka lahko pošljete na naslov: tomaz.samec@czs.si. Z veseljem jih bomo podelili na svoji spletni strani. S sajenjem medovitih rastlin ne le varujemo čebele in druge opraševalce, ampak spodbujamo tudi lokalno pridelavo sadja in zelenjave. Poleg tega aktivno zmanjšujemo izpuste ogljikovega dioksida (CO₂), kar je ključno za zmanjševanje ogljičnega odtisa.

QR-koda za podrobne informacije
javnega razpisa za podintervencijo
sofinanciranje sadik medovitih rastlin,
posejanih za čebelarjenje in ne za
pridelavo rastlin, v programskem
letu 2024.

Potekajo priprave na novo čebelarsko sezono – kam pa po čebelarski nasvet?

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Sonce že greje prve cvetove spomladanskih znanilcev in čebele se pripravljajo, da obiščejo te cvetove ter prinesejo prvo medicino in cvetni prah v svoja bivališča. S tem se odpirajo prva spomladanska vprašanja o razvoju čebelje družine, s katerimi se lahko čebelarji obrnete na terenske svetovalce v čebelarstvu, ki bodo skupaj z vami rešili morebitne težave pri delu s čebelami. Poudarek je na odpravljanju vprašanj o oskrbi čebeljih družin v spomladanskem času in pripravi napajališč z vodo v bližini čebeljakov oz. stojišč. Poleg tega je čas za sajenje medovitih rastlin, ki bodo čebelam omogočile nabiranje medicine in cvetnega prahu celo leto, kar je ključnega pomena za oskrbo njihovega zaroda. Naloge terenskih svetovalcev so podrobno opisane na spletni strani Čebelarske zveze Slovenije v rubriki Terenski

svetovalci. Na tej strani so na voljo tudi podatki za stik terenskih svetovalcev za posamezna območja, ki ponujajo osebna svetovanja na terenu glede čebel in svetujejo glede urejanja prostorov za čebelarjenje ter vodenja čebelarske dokumentacije. S prihodom višjih temperatur bodo terenski svetovalci izvedli tudi delavnice o oskrbi čebeljih družin na svojih območjih delovanja. Sodelovanje na teh delavnicah omogoča čebelarjem, da pridobijo nove izkušnje in znanje, kar je ključno za uspešno čebelarjenje. Smo na pragu nove čebelarske sezone, zato je zdaj pravi čas, da se čebelarji povežete s terenskimi svetovalci, ki vam bodo odgovorili na vprašanja, in se skupaj pripravimo na uspešno in produktivno čebelarsko leto.

Vabilo na Občni zbor Čebelarske zveze Slovenije

V skladu z 2. odstavkom 18.člena Pravil ČZS, sklicujem 73. redni Občni zbor Čebelarske zveze Slovenije v soboto, 09. marca 2024 ob 9. uri v prostorih Čebelarske zveze Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica

Predlog dnevnega reda:

1. Slavnostni začetek in izvolitev delovnih organov Občnega zbora.
2. Razglasitev prejemnikov in podelitev odličij Antona Janše, Petra Pavla Glavarja, Antona Žnidaršiča.
3. Podelitev predsednikovih priznanj.
4. Poročilo verifikacijske komisije.
5. Izvedba volitev za predsednika, člane Nadzornega odbora in člane Častnega razsodišča Čebelarske zveze Slovenije.
6. Razglasitev izvoljenih članov Upravnega odbora Čebelarske zveze Slovenije.
7. Poročilo o uresničitvi delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2023 in predsednikovo poročilo.
8. Poročilo Nadzornega odbora ČZS.
9. Razprava o poročilih.
10. Sprejem revidiranega poslovnega poročila ČZS za leto 2023.
11. Razrešnica predsedniku, članom Nadzornega odbora in Častnega razsodišča.
12. Razglasitev volilnega rezultata volitev za predsednika, člane Nadzornega odbora in Častnega razsodišča ČZS.
13. Sprejem delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2024.
14. Nakup sladkorja.
15. Pobuda državi glede podpore čebelarjem.
16. Delegatska vprašanja in predlogi.

Na Občnem zboru imajo delegati pravico glasovati le po pisnem pooblastilu čebelarskega društva - polnopravnega člana ČZS. Delegati morajo biti člani Čebelarske zveze Slovenije.

Vabimo vas, da se Občnega zbora udeležite in vas lepo pozdravljamo.

Boštjan Noč, predsednik

Vabljeni:

- delegati čebelarskih društev,
- predsedniki območnih čebelarskih zvez,
- člani UO, NO in predsedniki komisij in gostje.

Mandatno delo komisij UO ČZS

Tudi štiriletno mandatno obdobje komisij UO ČZS se izteka. Nekatere komisije so delale več, druge manj, vendar so vsi člani in predsedniki komisij stremeli k uresničevanju zastavljenih ciljev v začetku mandatnega obdobja ter konstruktivno sodelovali z drugimi organi ČZS.

Na QR-povezavi lahko preberete o uspešno izvedenih projektih in projektih, ki še čakajo na izvedbo v prihodnjem mandatu.

Čebelarska zveza Slovenije

Program za mandatno obdobje 2024–2028

Spoštovane čebelarke, spoštovani čebelarji!

Človek kar ne more verjeti, kako se štiri leta hitro obrnejo. Letošnje leto je spet volilno leto v Čebelarški zvezi Slovenije, in tokrat sem sprejel eno najtežjih odločitev. Že 17 let sem vaš predsednik in ponosen sem na skupno prehojeno pot, ki ni bila vedno lahka. Marsikdaj smo imeli tudi drugačna mnenja, a verjamem, da glede na vsa vaša številna pisma podpore, ki so me nagovorila k ponovni kandidaturi, izkazujejo, da smo skupaj soustvarjali uspešno čebelarsko zgodbo. Brez take podpore čebelarskih društev pri izvajanju programa ČZS in številnih prostovoljcev v društvih in Čebelarški zvezi Slovenije v tej zgodbi ne bi bili uspešni. Zato vsem iskrena hvala za podporo in klic, da nadgradimo skupno delo tudi v novem mandatnem obdobju. Zaradi vseh vas, spoštovane »moje« čebelarke in čebelarji, sem se odločil, da ponovno kandidiram za predsednika Čebelarške zveze Slovenije. Ne bom vam predstavljal preteklega dela, ker ga v večini dobro poznate in je bilo predstavljeno na slavnostni akademiji ČZS in v glasilu Slovenski čebelar 10/2023 na straneh 280–282. Osnovni pogoj za uspešno izvedbo nalog je uspešen tim. Na srečo imamo na ČZS odlični tim zaposlenih, v katere trdno verjamem, jim zaupam, predvsem pa si tudi v prihodnje želim skupaj z njimi delovati v dobro slovenskih čebelarjev. Prav tako je zelo pomembno izbrati prave sodelavce v ožje vodstvo ČZS. Moji ožji sodelavci, imenovani v kolegij predsednika ČZS v primeru izvolitve, bodo: podpredsedniki Marko Alauf, Janez Vencelj, Anton Urek in Aleš Süssinger, svetovalec predsednika za izobraževanje Mitja Smrdel, svetovalec predsednika za apiterapijo Karl Vogrinčič, svetovalec predsednika za ekološko čebelarstvo Franko Dolgan ter svetovalka predsednika za družabno društveno delo Stanka Subotič. Izvršilni organ ČZS je upravni odbor, člane ste izvolili na regijskih posvetih. Večino teh ljudi dobro poznam in sem prepričan, da bodo vsi pripomogli k novim uspehom ČZS. Na kratko bom predstavil izzive čebelarstva, ki se jih bom skupaj z vami lotil v naslednjih letih.

- **Aktivno sodelovanje s čebelarskimi društvi in območnimi zvezami.** Cilj je, da je vsak član čebelarskega društva tudi član ČZS. Delo ČZS in društev mora začutiti vsak član. Še naprej bom aktivno podpiral naše praporščake, naš pevski zbor, spodbujal čebelarje za nošenje čebelarske obleke ... Na vseh področjih (oglaševanje v Slovenskem čebelarju in na spletu, plačljiva usposabljanja, promocijska in izobraževalna gradiva ...) morajo člani ČZS imeti bistveno ugodnejše cene. Uvedli bomo posebne ugodnosti za čebelarska društva z najvišjimi odstotki svojih članov, vključenih v ČZS. Poiskali bomo najcenejše možnosti nakupa sladkorja za skupni nakup v organizaciji čebelarskih društev.
- **Skrb za našo kranjsko čebelo** pri vseh čebelarjih z vestnim izločanjem matic, katerih čebele nimajo morfoloških lastnosti naše sivke; izvajanje strokovnih nalog rejskega programa; zagotovitev delovanja rodovniške vzreje čebeljih matic s še večjo podporo temu delu vzreje; večja pozornost trotom, tako pri lastni vzreji kot pri selekcijski; vzpostavitev »servisa« umetnega osemenjevanja matic; promocija čebeljih matic, predvsem v tujini; odpiranje novih trgov za čebelje matice; krepitev blagovne znamke »kranjska sivka iz Slovenije«.
- **Zagotovitev finančne podpore vsem čebelarjem za vsako čebeljo družino, kot nadomestilo za opraševalni servis čebel.** Ta neuresničena »pobuda (obljuba, želja ... se vleče že od leta 2004)« je eden glavnih razlogov za kandidaturo, saj verjamem in predvsem želim, da jo končno uresničimo. **Sredstva za to mora država zagotoviti dodatno, poleg EU-sredstev za čebelarstvo, saj je ocena, da čebele v Sloveniji z opraševanjem kmetijstvu prinesejo okoli 110 milijonov EUR, zato je prav, da se vsaj 2 % od tega namenita čebelarjem, ki skrbijo za čebele!** Izvedbo te pobude bo Vlada RS dokončno dokazala, da je v Sloveniji čebelarstvo »način življenja« in si zato zasluži posebno pozornost in konkretno podporo!

- **Zagotovitev sistemske pomoči čebelarjem**, ki od te panoge živijo, v primeru naravnih nesreč (pozeba, suša, toča ... in posledično slabe letine), in s tem predvidljivejše poslovno okolje v profesionalnem čebelarstvu. Zavzemal se bom, da se uredi status profesionalnega (poklicnega) čebelarja. Moje mnenje je, da je profesionalni (poklicni) čebelar tisti, ki mu je osnovni in glavni vir dohodka čebelarstvo.
- **V okviru SKP za čebelarstvo zagotovitev sredstev za nadaljnji razvoj in ohranjanje vseh sektorjev čebelarstva.** Spodbujati je treba razvoj dejavnosti v čebelarstvu z večjo dodano vrednostjo. V razpisih je treba odpraviti nesmiselno birokracijo (npr. pri nakupu medovitih rastlin). V okviru celotne SKP morajo biti možna **sredstva za investicije za čebelarje**, na enak način, kot jih ima preostalo kmetijstvo. Nujno je izboljšanje pogojev za kandidiranje na razpisih za mlade prevzemnike ter za spodbujanje razvoja mladih čebelarjev ... Nujno je v vseh ukrepih spodbujati mlajše čebelarje (višji delež sofinanciranja), da pomladimo celotno panogo. V okviru programa je treba dodatno podpreti (višje deleže sofinanciranja) čebelarje, vključene v EU-scheme in shemo ekološke pridelave.
- Na področju **zdravstvenega varstva** še intenzivnejše sodelovanje z VF NVI in drugimi strokovnimi institucijami. Čebelje bolezni lahko obvladujemo samo s sodelovanjem in prenosom dobrih praks iz znanosti v prakso tako iz Slovenije kot iz tujine. Zagotoviti moramo dostopnost najnovejših sredstev za zatiranje varoj v Sloveniji. Čakajo nas nove težave z morebitnim vdorom azijskega sršena in malega panjskega hrošča, ki bi potencialno lahko ogrozila obstoj naše kranjske sivke. Predvsem za azijskega sršena moramo takoj pripraviti akcijski načrt na državni ravni, da bomo lahko učinkovito ukrepali, ko se bo pojavil v Sloveniji.
- **Začetek delovanja Čebelarske šole Antona Janše** in s tem nadgradnja sistema usposabljanj in izobraževanj na vseh ravneh čebelarstva. Poudarek šole bo na preverjenih in strokovnih predavateljih,

licenciranih samo za posamezna področja – za katera bodo izkazali svoje znanje –, na izobraževanju specifičnih znanj, predvsem na praktičnem znanju in na vključevanju strokovnih vsebin čebelarske šole tudi v srednje kmetijske šole. **To je moja (naša) prednostna naloga v naslednjih letih!** Gre za zelo zahtevno in kompleksno nalogo, ki bo morala vključevati vse razpoložljiva znanja različnih institucij: VF NVI, KIS, BF, FKBB Maribor, NIB, Slovenska čebelarska akademija, Klub čebelarskih

mojstrov, Strokovno združenje profesionalnih čebelarjev, strokovne službe ČZS in po potrebi tudi tuji strokovnjaki.

- **Uvedba strokovnega dne, imenovanega po prof. dr. Jožetu Riharju**, namenjenega usposabljanju vseh, ki usposablajo v čebelarstvu. V 2024 je 110-letnica njegovega rojstva in letos bomo ta dan namenili tudi spominu na nanj in njegovo zapuščino v čebelarstvu.
- Dodatna strokovna izobraževanja tako doma kot v tujini za zaposlene na ČZS.
- **Nadgradnja revije Slovenski čebelar** v smeri novih trendov na tem področju, strokovna okrepitev in izdaja tudi **v digitalni obliki** z letom 2025. Cilj je pridobiti nove pisce, tudi iz tujine.
 - Vsaj enkrat letno organizacija posveta s strokovnjaki iz tujine.
 - Posodobitev učnih načrtov za krožkarje in čebelarje začetnike, prenova učbenika za krožkarje in iskanje možnosti večje podpore ministrstva za vzgojo in izobraževanje za delovanje čebelarskih krožkov. Nadgraditev državnega tekmovanja mladih čebelarjev – več preverjanja praktičnega znanja.
 - Uvedba čebelarskih krožkov tudi v šole, kjer jih še ni, v sodelovanju s šolo in čebelarskimi društvi. Prav tako si želimo, da ima vsaka šola z delujočim čebelarskim krožkom tudi svoj učni čebeljak, in zato bomo nadaljevali postavitev čebeljakov s sredstvi svojih zvestih pokroviteljev in donatorjev.

- **Ureditev zakonodaje glede:** dopolnilnih dejavnosti, trošarin za energente, pogojev za priznanje skupin proizvajalcev za skupno trženje, naravnih nesreč, preverjanja znanja pred prvim vpisom v register čebelarjev, DDV-ja na zdravila za varozo, pašnega reda in katastra, zavarovanja zaradi izgube dohodka v primeru naravnih nesreč ...

- Začeti dejavnosti za izvedbo sprejema strategije prilagajanja slovenskega čebelarstva na podnebne spremembe pri pristojnih v državi.
- Nadgrajevanje službe ONS, iskanje novih pašnih virov (višinske paše), preučitev povzročiteljev medenja, ureditev pašnih redov in pašnega katastra.
- Dokončanje začete dejavnosti (ključna država Slovenija) na področju enotnega označevanja medu v Evropi in s tem konec označevanja mešanic medu – mešanica medu iz EU in medu izven EU.
- Še naprej bo naša prioriteta skrb za kakovost in varnost čebeljih pridelkov.
- Čebelji pridelki slovenskih čebelarjev so kakovostni, a po večini se žal doma prodajajo pod ceno. **Cena prodaje na domu se mora približati ceni čebeljih pridelkov slovenskega porekla na trgovskih policah ali vsaj priporočenim cenam ČZS.** Še naprej bomo spodbujali prodajo na domu in polnjenje v kozarce za čebelje pridelke slovenskih čebelarjev, potrošnikom, ki kupujejo čebelje pridelke na trgovskih policah, pa svetovali večjo pozornost na poreklo – naj bo seveda slovensko!
- Narediti raziskavo trga in na podlagi te narediti načrt promocije medu in drugih čebeljih pridelkov, predvsem cvetnega prahu, matičnega mlečka, propolisa, voska, čebeljega strupa in proizvodov iz čebeljih pridelkov. Posebno pozornost je treba nameniti promociji medenih pijač, predvsem v tujini.
- Poskus dogovora s trgovinami za posebno »poličko« za pridelke in izdelke slovenskih čebelarjev s poudarkom na shemah kakovosti.
- Postavitev interaktivnih zaslonov za promocijo čebeljih pridelkov na visoko obiskanih točkah (letališče Brnik, nakupovalni centri ...).
- Promocija Evropskih shem kakovosti in sheme pridelave ekološki med. Zaradi krepitve in še večjega zaupanja potrošnikov v kakovost in varnost pridelkov se bo treba vključevati v sheme kakovosti, zato je cilj povečanje števila vključenih v te sheme. Sredstva za promocijo želimo pridobiti na EU-razpisih.
- Razvoj novih čebeljih izdelkov iz čebeljih pridelkov v navezi s fakultetami s posameznih področij.
- Iskanje interesa in začetek dejavnosti v smeri ustanavljanja skupine proizvajalcev (na primer

vzrejevalci matic, pridelovalci čebeljega strupa, apiterapevti, apiturizmi, ekološki čebelarji ...) v čebelarski panogi za boljši nastop na trgu.

- Nadgradnja ocenjevanj medu, predvsem z večjo promocijo najboljših. Organizirali bomo evropsko prvenstvo v ocenjevanju medu v Kopru.
- Še naprej moramo biti ključen ustvarjalec vsebin in promotor tradicionalnega slovenskega zajtrka in tedna slovenske hrane. Cilj je uvedba obveznega naravoslovnega dne v vse osnovne šole na temo čebelarstva, kmetijstva in pridelave hrane.
- Aktivnejše trženje čebelarskega turizma in apiterapije. **Cilj je profesionalizacija trženja čebelarskega turizma in ustanovitev gospodarskega »grozda«** ključnih ponudnikov, ki bodo motivirani in finančno podprli tovrstno dejavnost. Posodobitev zemljevida in spletne strani s tovrstnimi ponudniki. Nadgradnja certificiranja čebelarskih turizmov in začetek certificiranja tudi izven Slovenije.
- Nadgradnja sejma ApiSlovenija. Predvsem okrepiti sejmski del in na strokovnem delu vsako leto zagotoviti strokovnjaka iz tujine na aktualno temo tistega časa. Nadgraditi je treba sejem s prodajo čebeljih pridelkov ter izdelkov, delavnicami za otroke in s tematikami apiterapije, apiturizma, medovitih rastlin ... in s tem privabiti v čebelarski del sejma več kot 20.000 splošnih obiskovalcev.
- Nadgradnja čebelarskega dela na sejmu Agra s paviljonom Čebelji svet, dolgoročno tudi s paviljonom Medena zgodba.
- **Apicenter Slovenije dr. Terč Maribor** je eden ključnih projektov za nadaljnjo promocijo uporabe čebeljih pridelkov, z večjim poudarkom na zdravju koristni uporabi, ki pa jo moramo podkrepiti tako z raziskavami kot kliničnimi študijami s pomočjo zdravstvene stroke. Verjamem, da bomo s pomočjo države in z neverjetno ekipo ČZD Štajerske pripravili vse potrebno, da ta center zgradimo, predvsem da bo vsebinsko tak, da bo velika dodana vrednost slovenskemu čebelarstvu.
- **Naš panj – Ilirska Bistrica** je projekt, namenjen promociji našega AŽ-panja. Projekt mora biti nadgradnja promocijsko-izobraževalnih dejavnosti v Sloveniji in eden temeljev čebelarskega turizma v prihodnje.
- Optimizacija stroškov obratovanja v Čebelarskem centru Slovenije, še aktivnejše sodelovanje z najemnikom, nadgradnja izobraževalne dejavnosti za čebelarje in splošno javnost, krepitev turističnih obiskov.

No bees, no life!

**European
Beekeeping
Association**

- Galerija SIVKA na ČZS mora postati stičišče prikazovanja raznovrstnih umetnosti v povezavi s čebelarstvom in naravo.
- S pomočjo Pošte Slovenija izdati tematske poštne znamke, predlagati spominske kovance ob okroglih obletnicah.
- Izgradnja parkirnih prostorov v neposredni bližini Čebelarskega centra Slovenije.
- Glamping ob Čebelarskem centru Slovenije je trenutno v fazi »zamrznitve«. V primeru bistveno večje podpore Občine Lukovica, občanov in predvsem s soglasjem in vključevanjem lastnice zemljišč je lahko glamping v prihodnje dodana vrednost Čebelarskemu centru Slovenije in Občini Lukovica.
- Hiša kranjske čebele je ena vodilnih destinacij na področju promocije čebel in čebelarstva. Skupaj z vodstvom Hiše kranjske čebele in Občine Ivančna Gorica bomo nadgrajevali vsebine tako na promocijskem kot izobraževalnem področju.
- Čebelarski muzej Radovljica predstavlja našo bogato zgodovino, želimo si še tesnejšega sodelovanja na strokovnem področju.
- Nadaljevanje sodelovanja z ranljivimi skupinami. Uvedba krožkov v VDC-je (kjer jih še ni), povezati se s centrom Soča in ponuditi invalidom na invalidskih vozičkih znanje za samostojno čebelarsko pot, slepim in slabovidnim približati čebelarstvo in čebelje pridelke ter znanje in izkušnje z delom z ranljivimi skupinami prenesti izven naših meja.
- Raziskava »dela« Antona Janše v arhivih na Dunaju in Celovcu in vzpostavitev spominske sobe Janše v njegovem rojstnem kraju. V prihodnje pa se lotiti podobnih raziskav drugih velikih ljudi našega čebelarstva, kot so na primer: Danko, Jurančič, Strgar, Starc in mnogi drugi.
- Izdaja različne literature, povezane z zgodovino našega čebelarstva (izdaja knjige Sto petdeset let organiziranega čebelarstva v Sloveniji, izdaja zbornika ali monografije o Avgustu Bukovcu (1878–1965) ob 150-letnici rojstva, izdaja knjižice o starih in posebnih slovenskih čebelnjakih ob desetletnici registra ...).
- Nadaljevanje dneva sajenja medovitih rastlin in njegova nadgradnja. S pomočjo občin (teh je sedaj že okoli 30), države in pokroviteljev zagotoviti vsakemu novorojenčku svojo medovito rastlino.
- Krepitev sodelovanja z vsemi institucijami s področja čebelarstva.

- Okrepitev sodelovanja s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, Zadružno zvezo Slovenije in Zvezo slovenske podeželske mladine.
- Slovenske čebelarke in čebelarji so v svetu spoštovani. Zato je cilj, da smo še naprej proaktivno usmerjeni k uspehom in pobudam na različnih področjih, za še večjo uspešnost in prepoznavnost slovenskega čebelarstva v svetu.
- **Ustanovitev evropske čebelarske zveze s sedežem v Sloveniji**, ki bo zastopala interese evropskih čebelarjev v Bruslju (cilji: povečanje sredstev za čebelarstvo iz proračuna EU, sistemska pomoč vsem čebelarjem za opraševalni servis, uvedba kvot za uvoz medu izven Evrope, boj proti ponaredek medu (enotne metode (standardi) analiz za vso Evropo), zmanjšanje uporabe čebelam škodljivih FFS, boj proti podnebnim spremembam, enotna

promocija čebeljih pridelkov v vsej Evropi – kupujemo izdelke lokalnega porekla).

- Sodelovanje z Apimondio s ciljem, da zagotovimo materialne možnosti, da dr. Peter Kozmus kandidira za predsednika te organizacije. Apimondia je vodilna strokovna in znanstvena organizacija na svetu in skrbi za napredek čebelarstva po vsem svetu.

- Večje, predvsem aktivnejše sodelovanje strokovnih služb ČZS v strokovnih čebelarskih skupinah po svetu.

- Ostati verodostojen in spoštovan sogovornik državi na vseh ravneh. Cilj je, da različne interese v čebelarstvu uskladimo čebelarji med sabo in da usklajene in kompromisne rešitve enotno

zastopamo pri pristojnih ministrstvih.

- Nadaljevanje odprtega in korektnega sodelovanja z mediji z uvedbo posebne nagrade ČZS za najboljše medijske prispevke o čebelarstvu.
- Ohranjanje in nadgrajevanje partnerskega sodelovanja z našimi zvestimi partnerji, kot so: NLB, Hofer, PRVA, A1, Merkur Zavarovalnica, Bauhaus, Stenko, Banka Intesa Sanpaolo, SID Banka, Logar Trade, GEN-I in drugi.

To so ključne usmeritve mene in moje ožje ekipe. Verjamem, da bomo skupaj našli še marsikaj, kar bo treba narediti. Moja telefonska številka (040 436 512) in moj e-naslov (noch@czs.si) sta tako kot doslej na voljo vsem za vprašanja, pobude in kritike. Vse pobude bom preučil in vam o njih tudi podal svoje mnenje. Veselim se nadaljnega skupnega dela za skupno dobro. **Ostanimo ponosni, da smo slovenski čebelarji!**

Kandidat za predsednika, Boštjan Noč

Objava razpisa za izbor najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov

Čebelarstva zveza Slovenije nadaljuje vzpostavljanje registra najstarejših, izvirnih in posebnih čebelnjakov. S to objavo želi ČZS pridobiti podatke o čebelnjaki na terenu, komisijsko oceniti njihovo starost, izvirnost in posebnost, jih na osnovi tega uvrstiti na seznam kulturne dediščine ČZS ter jih promovirati kot slovensko posebnost in pomemben element naše stavbne dediščine. Pri vsem bo Komisiji UO ČZS za čebelarsko kulturno dediščino strokovno pomoč ponudil avtor knjige Slovenski čebelnjaki, univerzitetni profesor dr. Borut Juvanec.

S to dejavnostjo nameravamo slediti naslednjim ciljem:

1. Uvrstitev čebelnjaka v slovenski arhitekturi na mesto, ki si ga zasluži (odkrivanje, inventariziranje, dokumentiranje, vpis na seznam kulturne dediščine ČZS).
2. Dvig zavesti slovenskega človeka na področju stavbne kulturne dediščine.
3. Ohranjanje slovenske prvobitnosti.
4. Dvig vrednosti slovenske kulture na področju arhitekture in čebelarstva v EU in v svetu.

Kategorije in način izbora čebelnjakov:

1. Kategorija: **starost čebelnjaka**

Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu določili starost posameznega čebelnjaka.

2. Kategorija: **značilni čebelnjaki**

Način izbora: strokovnjaki (čebelarji, arhitekti in etnologi) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu glede na vgrajeni material, obliko, sestavo in postavitev določili značilnost posameznega čebelnjaka.

3. Kategorija: **posebni čebelnjaki**

Način izbora: strokovnjaki (čebelarji in arhitekti) bodo na osnovi prispele dokumentacije, preverjanja in ogleda na terenu glede na izvedbo določili posebnosti posameznega čebelnjaka.

Prijava na razpis:

Razpisna dokumentacija bo dosegljiva 1. marca 2024 na spletni strani: www.czs.si. Čebelarska društva in posamezne čebelarje vabimo, da do 30. septembra 2024 pošljete vloge po tem razpisu na naslov ČZS ali elektronski naslov: barbara.dim@czs.si.

Komisija UO ČZS za čebelarsko kulturno dediščino

Popravek k članku z naslovom *December smo začeli z dnevom čebelarskega turizma*, objavljenem v *Slovenskem čebelarju* letnik CXXVI, 1/2024 na straneh 16–17

Nadaljevali smo s predavanjem Nine Ilič z Zavoda za razvoj empatije in ustvarjalnosti Eneja. Nina Ilič je zasnovala pedagoški program API-vrtec, katerega temelj sta biotska raznovrstnost in varstvo okolja, otroci pa preko izkustvenega spoznavanja sveta, senzornih izkušenj in aktivnega ustvarjanja spoznavajo svet čebel in drugih opraševalcev ter njihov pomen za naše življenje. Na dogodku nam je predstavila uvedbo apiterapije v javne vrtce na Čebelji poti v Ljubljani, zato je zanimiva za turiste.

Podpora čebelarским društvom za izvajanje pašnih redov

Čebelarška društva, ki imate potrjen pašni red, obveščamo, da je v Uredbi o izvajanju intervencij v sektorju čebelarških proizvodov iz strateškega načrta kmetijske politike 2023–2027 tudi tokrat podintervencija podpora čebelarским društvom za izvajanje pašnih redov, ki je namenjena podpori ČDjem za izvajanje pašnih redov ter zagotavljanje pogojev za dostop do čebeljih paš. Društva, ki imate registriranih od 10 do 20 stojišč, ste upravičena do pavšalnega plačila 200 EUR, tista z 20 do 30 stojišči ste upravičena do pavšalnega plačila 300 EUR, društva, registrirana z več kot 30 stojišči, pa do pavšalnega plačila kar 500 EUR.

Seznam stojišč

Pogoji za dodelitev podpore so enaka kot prejšnje leto:

1. Čebelarško društvo mora biti registrirano.
2. Na dan oddaje vloge mora imeti potrjen pašni red v skladu s predpisom, ki ureja kataster čebelje paše, čebelarški pašni red in program napovedi medenja.
3. Društvo ima na dan 30. junija v koledarskem letu oddaje vloge v registru čebelnjakov vpisanih vsaj deset stojišč.
4. Izdaja potrdila za povračilo stroškov na čebelji panj, ki nastajajo pri razporejanju čebel na pašo za zasedeno stojišče.
5. **ČD mora aprila pisno navesti razpoložljiva stojišča v tem letu in informacijo objaviti v strokovnem čebelarškem glasilu. Pri tem mora društvo navesti podatke za stik s poverjeniki in podatke o številu razpoložljivih stojišč.**

Vsa društva, ki izpolnjujete pogoje in nameravate kandidirati na razpisu podpore čebelarским društvom za izvajanje pašnih redov, prosimo, da sporočite potrebne informacije, ki so navedene zgoraj v odebeljenem tisku, na e-naslov: ales.bozovicar@czs.si. Podatke bomo objavili na spletni strani ČZS pod rubriko napoved medenja, seznam stojišč (<https://czs.si/content/stojisca>).

Aleš Bozovičar, Opazovalno napovedovalna služba

Propolis, Vir: Tomaž Samec

Strokovna razprava: Kako do namenskega propolisa iz AŽ-panja?

Vas zanima pridobivanje propolisa iz AŽ-panja?

Ali je sploh možno pridobivati propolis iz AŽ-panjev?

Ali si le želite izpopolniti tehnologijo pridobivanja propolisa v AŽ-panju?

Vse to in še več bo predstavljeno na strokovni razpravi, ki jo organizira Javna svetovalna služba v čebelarstvu, in sicer na Pivoli 8, Hoče (v prostorih Čebelarške zveze društev Štajerske) v sredo, 27. marca 2024, ob 16. uri. Razpravo in tudi praktični prikaz bo vodil Tomaž Samec.

Lepo vabljeni!

Seminar o računovodstvu za čebelarška društva

ČZS bo tudi letos organizirala seminar o računovodstvu za čebelarška društva, ki bo zajemal informacije o novostih oz. spremembah s področja predpisov, o pripravi letnih poročil in poročanju na Ajpes/Durs. Tokrat bomo izvedli tudi prikaz elektronskega oddajanja obrazcev ter posebno pozornost namenili oddajanju podatkov o izplačilu kilometrin članom društva. Na seminar so vabljeni vodstva čebelarških društev. **Seminar, ki ga bo vodila Majda Gominšek iz Svetovalne hiše Gominšek, bo potekal v prostorih Čebelarške zveze Slovenije v četrtek, 7. marca 2024, ob 17. uri.** Prosimo vas, da se na seminar prijavite do 5. marca 2024, in sicer po elektronski pošti na naslov: barbara.dimc@czs.si.

Vabljeni.

Barbara Dimc, tajnica

Certificiranje ponudnikov čebelarskega turizma

Letos tudi nadgradnja »top bee« in certificiranje čebelarskih turizmov izven naših meja.

Čebelarska zveza Slovenije si prizadeva za razvoj in uveljavitev čebelarske turistične ponudbe, ki postaja redna ponudba slovenskega turizma.

V ta program se lahko vključijo vsi zainteresirani čebelarji, ki se že ukvarjajo s čebelarsko turistično ponudbo, in tudi tisti, ki to načrtujejo.

V letošnjem letu nadaljujemo program certificiranja ponudnikov čebelarskega turizma in nadgradnjo obstoječega turizma iz treh čebelic v »top bee«. (Razpis izobraževanja in pogoji za »top bee« po modulih so bili objavljeni v številki 2/2024 *Slovenskega čebelarja*).

Certificiranje čebelarskih turizmov širimo tudi na države nekdanje Jugoslavije.

Vse zainteresirane čebelarje – ponudnike čebelarskega turizma – vabimo, da najkasneje do **31. avgusta 2024** na naslov ČZS posredujejo predpisano pisno izjavo o sodelovanju v programu certificiranja ponudnikov čebelarskega turizma v letu 2024, ki je dostopna na spletni strani ČZS. Za več informacij smo vam na voljo na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Vabilo na srečanje čebelarskih društev

Vabimo vas na srečanje, ki bo v nedeljo, 16. marca 2024, ob 8.30 na čebelarskem sejmu ApiSlovenija v dvorani Celjanka v upravni zgradbi.

Namen letošnjega srečanja je, da predstavimo stanje pašnih redov v Sloveniji in spregovorimo o njihovem izvajanju, predstavimo aktualne razpise za **čebelarska društva** in pregledamo delovanje čebelarskih tehtnic.

Program srečanja:

1. Kakšno je trenutno stanje pašnih redov v Sloveniji in kaj potrebujemo za pridobitev pašnega reda?
2. Predstavitev javnega razpisa za podintervencijo podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov.
3. Predstavitev javnega razpisa za podintervencijo sofinanciranja sadik medovitih rastlin, namenjene čebelarskim društvom.
4. Predstavitev tehtnic ONS in njihova problematika na terenu.
5. Razprava.

Zaradi organizacije in zagotovitve vstopa na sejmski prostor, do katerega vstopate na press vhodu s predložitvijo osebnega dokumenta, vas **prosimo za potrditev udeležbe do 12. marca 2023 na e-naslov: ales.bozovicar@czs.si.**

Na srečanje se lahko prijavi le po en predstavnik ČDja. Vljudno vabljeni!

Čebelarska zveza Slovenije

Čebelarstva zveza prejemnica nagrade za najboljši kratki film

Čebelarstva zveza Slovenije in producent Nejc Travnik sta prejemnika mednarodne nagrade za kratki film z naslovom *Slovenija – dežela čebelarstva in kranjske čebele* v kategoriji Hranjenje planeta. Nagrado podeljuje Mednarodni inštitut gastronomije, kulture, umetnosti in turizma (IGCAT). Nagrajeni filmček si lahko ogledate na QR-povezavi.

Čebelarstva zveza Slovenije

V 10. letih na Čebelarstvu Slovenije 10.000 otrok

V februarju smo se na Čebelarstvu Slovenije sestali z vodstvom Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD). Skupaj sodelujemo in sooblikujemo program **Čebelarstvo dan: Od cveta**

do medu, ki traja že od leta 2014. Vsako leto ČZS obišče okoli 1000 otrok in po teh podatkih bomo letošnje leto presegli število 10.000 otrok, ki so vključeni v ta program. Z vodstvom CŠOD smo se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju, ki ga bomo še nadgradili. Veseli smo besed vodstva CŠOD, da otroci iz ČZS odidejo navdušeni!

Pesmarica Glasbene čebelice

Čebelarstva zveza Slovenije je izdala pesmarico *Glasbene čebelice* avtorja profesorja Tomaža Habeta. Pesmarica *Glasbene čebelice* je po nam znanih podatkih prva tovrstna v svetu in darilo ČZS ter prof. Habeta ob kulturnem prazniku.

Čebelarstva društva bodo brezplačen izvod pesmarice prejela na

občnem zboru 9. marca 2024.

Pesmarica v »trdi« vezavi je na voljo za prodajo na sedežu ČZS po ceni 30,00 EUR. Za člane ČZS je cena 20,00 EUR.

V primeru pošiljanja po pošti se zaračuna poštnina.

Naročila sprejemamo na: ines.zunic@czs.si ali 01 729 61 00.

API KON-TAKT
REŠKA CESTA 18A ~ PRESTRANEK
PON - PET 9-12 h ☎ 031 339 287
SPLETNA TRGOVINA 0-24 h
www.cebelskaoprema.si

Smrt v Benetkah

Gorazd Trušnovec, gorazd.trusnovec@urbanicebelar.si

Slavni detektiv Hercule Poirot leta 1947 uživa prostovoljno upokožitev v samoti in odmaknjenosti v Benetkah, naveličan človeških nizkotnosti in dveh svetovnih vojn. Njegov mir zmoti stara znanka, pisateljica kriminalk, ki ga povabi na skupinsko spiritualistično seanso na noč čarovnic v stari, zakleti hiši. Tam naj bi razkrinkal trike v ozadju ali pa vendarle priznal, da obstaja tudi kaj, česar se ne da razumsko dokazati z opazovanjem in dedukcijo. Izkaže se, da udeležence seanse v vili Rowene Drake povezuje samomor njene hčerke, a pojavijo se sumi, da je bila ta dejansko žrtev umora – še posebej, ker se kmalu zgodi nova »nesreča« ... In Hercule Poirot mora znova aktivirati svoj vedno pronicljivi um.

Celovečerni film **Smrt v Benetkah** (A Haunting in Venice, 2023), ki smo ga v naših kinematografih videli septembra lani, je po *Umoru na Orient Ekspresu* ter *Smrti na Nilu* tretja sodobna priredba Agathe Christie režiserja Kennetha Branagha, ki je sebe tudi postavil v vlogo znamenitega detektiva. Vsi trije filmi, tako kot tudi sicer številni zapleti literarnih del Agathe Christie, sledijo podobnemu vzorcu: v tako ali drugače zamejenem prostoru se znajde skupina ljudi, zgodi se zločin in med prisotnimi je treba najti krivca (ali več njih), za kar običajno na koncu poskrbi bistroumni Poirot.

Vse tri omenjene filme bi lahko označili za nezahtevne, gledljive, obrtniško več kot solidne kriminalke; v glavnih vlogah nastopajo zvezdniška imena, izvedba je tehnično izbrušena. Od izvirnega romana *Zabava za noč čarovnic* (Hallowe'en Party, 1969), ki je služil kot predloga, je ostalo samo ogrožje, sicer pa je bila zvestejša televizijska priredba z Davidom Suchetom v glavni vlogi posneta leta 2010. Dogajanje je tokrat predstavljeno z angleškega podeželja v Benetke, kar je avtorska ekipa odlično izkoristila – od vizualne privlačnosti samega mesta, njegove nekdanje arhitekturne in siceršnje veličine do karnevalske tradicije in duha razpadanja ter slutnje smrti. Film je na trenutke žanrsko skoraj bližje srhljivki.

Še zanimivejša plat priredbe je, da imajo v filmu *Smrt v Benetkah* čebele tako rekoč ključno vlogo – gostiteljica in njena hči sta imeli namreč na strešni terasi vile sredi mesta skrivni cvetlični vrt in nekaj panjev ter sta pridelovali lasten med, za katerega se med pripovedjo izkaže, da je bil deloma strupen oziroma halucinogen, saj so čebele vneto obletavale bližnji rododendron.

Legendarna avtorica kriminalk Agatha Christie se je svojih fiktivnih žrtev neredko »znebila« s strupi, na ta način je pokončala več kot 30 svojih likov, kar je več kot kateri koli drug avtor kriminalk. Ker je med

Smrt v Benetkah (c) 20th Century Studios

obema svetovnima vojnama sama »služila narodu« kot negovalka in farmacevtka, to niti ne preseneča – s toksini je bila zelo dobro seznanjena. Po neki anekdoti naj bi s svojimi romani celo rešila neko konkretno življenje, saj je bil njen opis znakov določene zastrupitve tako realističen, da so ga pri nekem primeru prepoznali neizkušeni bolničarji in takoj ustrezno ukrepali ...

A vrnimo se k strupenemu medu. Zanj je zaslužen precej nevaren strup grajanotoksin, ki ga vsebujejo nekatere vresovke (*Ericaceae*), za čebele in potencialne uživalce tega medu, ki ima poleg nekaterih domnevno zdravilnih učinkov v večjih odmerkih tudi halucinogene, v še večjih pa smrtonosne lastnosti, je v tem smislu najzanimivejši pontski rododendron (*Rhododendron ponticum*) ali pontski sleč. Njegov nektar naj bi bil strupen za evropske medonosne čebele, medtem ko zemeljski čmrliji in nekatere druge čebele (mdr. kavkaška) ta toksin tolerirajo in lahko iz rododendronovega nektarja proizvajajo tako imenovan »nori med«. Največ tega grenkega, rdečerjavega medu dandanes čebele naberejo v goratih pokrajinah severovzhodnega dela Turčije (iščite ga pod imenom *deli bal*) in ob vznožju Himalaje v Nepal; nerazredčen oziroma neponarejen pa dosega vrtočlavo ceno. Uporaba je seveda na lastno odgovornost – zaradi domnevnih viagri podobnih učinkov pa je vsako leto usoden za kar nekaj moških srednjih let.

»Nori med« v resnici ni nič novega, kot tak se je pojavil že v antičnih zapisih, predvsem v kronikah vojaških pohodov po Mali Aziji, in tudi tamkajšnja regija Pont je pod tem imenom znana že iz antike – vladal ji je Mitridat VI., znan tudi kot »strupeni kralj«, ki se je imuniziral pred možno zastrupitvijo s strani sovražnikov tako, da je vsak dan vzel majhen odmerek več znanih strupov. Scenarij filma *Smrt v Benetkah* v pripoved spretno in smiselno vplete niz teh informacij in tako je tudi glavna junakinja, Rowena Drake, nekdanja operna pevka,

ki je zaslovela prav z vlogo v Mozartovi zgodnji operi »Mitridate, re di Ponto« ...

Mimogrede: V okolici Ljubljane živeči ameriški geograf, biolog in čebelar William Blomstedt v svoji izvrstni knjigi popotniških zapisov o svojih bogatih izkušnjah čebelarjenja po vsem svetu z naslovom *Foraging Afar: Tales From a Decade of Beekeeping Across the World* (2018) posebno, morda celo najbolj duhovito od vseh poglavij nameni svojemu potovanju iz Istanbula na vzhod Turčije v okrožje Rize ter obupanemu iskanju mesteca Anzer, ki je središče pridelave »norega medu«. Omenjeno poglavje je bilo sicer v skoraj enaki obliki – in z bogato fotografsko prilogo – že objavljeno v reviji *American Bee Journal* (februar 2011).

In še ena zanimivost: Vrtniček s strupenimi rastlinami, kakršnega zasadi Rowena ob svojem panjskem stojišču na strehi vile v Benetkah, je pravzaprav del širše zgodovinske, nekoliko romantične tradicije. Zelo opazno vlogo je »poison garden« igral znotraj zenovske ureditve atrija na sedežu Lyutsifera Safina, glavnega negativca v filmu *Ni čas za smrt* (No Time to Die, 2021), ki ga je režiral Cary Joji Fukunaga. Bližnji posnetek razkrije, da tam rastejo rdeči naprstec (*Digitalis purpurea*), pa majhen oleander (*Nerium oleander*), ki je izjemno strupen, tudi dlanastokrpa gunera (*Gunnera manicata*), ki je v sicer brutalističnem betonskem okolju zasajena verjetno bolj zaradi okrasa in sence. In če ste bili zelo pozorni, ste lahko v ozadju tega prizora ujeli tudi nekaj čebelarjev v zaščitnih oblekah pri delu (prikazan je nakladni panj v

Warreéjevi izvedbi) ter zvok in posnetke izletavajočih čebel, ki pripomorejo k zlovesčemu vzdušju prizora. Strupi so tudi sicer eden od pomembnejših motivov v ozadju za zdaj zadnje, ampak sijajne utelesitve niza filmov o Jamesu Bondu.

Pa nazaj k Agathi Christie. Čebele oziroma sorodni oprasovalci se v delih najbolj brane avtorice detektivskih romanov v zgodovini pojavijo večkrat, tudi v njeni največji uspešnici, romanu *Bilo jih je deset* (And Then There Were None, 1939), ki so ga prodali že v več kot sto milijonih izvodov in je bil deležen več filmskih priredb, prve že leta 1945 (režija René Clair). Ogrodje zapleta sledi uvodoma opisanem vzorcu: v dvorcu na samotnem otoku se znajde deseterica posameznikov s sumljivo preteklostjo in kmalu začnejo umirati drug za drugim v skladu z otroško izštevanko, ki v peti kitici omenja tudi čebele. V sobi konkretne žrtve se sicer znajde čebela na oknu – a v resnici je dama umrla zaradi strupa, vbrižganega z injekcijo, kar simbolno ustreza pesmici.

Skoraj identičen umor najdemo tudi v romanu *Smrt v oblakih* (Death in the Clouds, 1935) – na razpolago je tudi filmska oziroma televizijska priredba iz leta 1992 z Davidom Suchetom kot Poirotom –, kjer se znajde živa osa med potniki na letalu, a zgolj zato, da bi prikrila resničen vzrok smrti, ki je podoben prejšnjemu, torej vbodu s strupeno puščico.

Še najbolj se je oprasovalcem avtorica približala s kratko zgodbo *Osje gnezdo* (Wasps' Nest, 1974), leta 1991 prirejeno v 50-minutno TV-dramo. Osišče dogajanja znotraj ljubezenskega trikotnika je sovražno gnezdo os pri dnu starega debla na vrtu glavnega junaka. Poirota ena od njih, ko se jim preveč približa in maha z roko, celo piči v vrat, zaradi česar se sicer večni flegmatik neverjetno razhudi: »Narava bi morala biti poleti zaprta ... Stotnik Hastings sprašuje, zakaj sovražim ta plazeča, brenčeca bitja – ker me hočejo zmeraj ubiti!« Posledice pika sicer udeleženci blažijo z brezbarvnim jodom, ki naj bi bil učinkovit, »a uporabljajte ga previdno«, pravi lekarnarka. Dramo odlikuje nekaj izvirnih posnetkov iz notranjosti osjega gnezda navzven – lokalni umetnik, ki se preživlja s priložnostnimi deli, ga namerava uničiti s pršenjem bencina in kalijevega cianida, če smo že pri strupih – ter posnetkov divjih oprasovalcev na cvetovih. Sicer pa so zvoki in posnetki os predvsem stalen vir grozečega vzdušja, ki gre dobro skupaj s skrivnostno atmosfero. »To je najtežji trenutek moje kariere – preiskujem umor, ki se sploh še ni zgodil,« potarna Hercule Poirot.

Če zaključimo: Težko bi rekli, da se v opusu Agathe Christie svet oprasovalcev pojavlja v zelo pozitivnih kontekstih. In v tem smislu ostaja film *Smrt v Benetkah* kljub zelo svobodnemu pristopu k adaptaciji literarne predloge v bistvu scela zvest duhu velike mojstrice kriminalnega žanra.

Ni čas za smrt (c) Universal Pictures

Čebelarska krožka na OŠ Cirkulane - Zavrč

Foto: Zupanič

Točenje medu, junij 2021

Osnovna šola Cirkulane - Zavrč je enovit zavod, sestavljen iz dveh enakovrednih delov. Del zavoda deluje na lokaciji Zavrč, drugi del, kjer je tudi sedež šole, na lokaciji Cirkulane.

V Zavrču in v Cirkulanih poteka program vzgoje in izobraževanja od prvega do devetega razreda osnovne šole. Na obeh šolah se izvaja tudi program predšolske vzgoje. Ustanoviteljici šole sta Občina Cirkulane in Občina Zavrč.

Na obeh lokacijah šole delujeta čebelarska krožka. Začetki delovanja krožka segajo v leto 2014. Takrat sta začela delovati pod okriljem Čebelarskega društva Cirkulane. Pobudo za izvajanje krožka je podal takratni predsednik Milan Kolednik. Krožek je najprej vodil Edvard Hojnik, pozneje se je kot mentor vključil Janez Jurgec, ki ga je po upokojitvi nasledila Suzana Stopajnik, kot koordinator pa se je pridružil Janez Zupanič.

Ob začetku šolskega leta 2023/2024 krožka delujeta po ustaljenih tirnicah. Sprememba je le, da v Cirkulanih deluje pod okriljem cirkulanskega društva, v Zavrču pa, na pobudo predsednika Marjana Mezgeca, pod okriljem završkega društva. Mentorstvo in somentorstvo pa z veseljem opravlja Edvard Hojnik in Janez Zupanič.

Zadnji dan v mesecu maju 2016 je bil za mlade čebelarje prav poseben dan. Pri sv. Ani na Velikem Vrhu je potekalo odprtje šolskega učnega čebelnjaka, hkrati smo podelili priznanja s tekmovanja. Učni čebelnjak, ki ga je podaril Milan Kolednik, smo od takrat s pridom uporabljali, čeprav je oddaljenost od obeh šol, ki je več kot 5 km, velikokrat pomenila nepremostljivo oviro. Danes je v Cirkulanih kot učni čebelnjak na razpolago čebelnjak v Parku dediščine. Gre za edinstveno izvedbo, stene čebelnjaka so spletene iz šibja in zapolnjene z ilovico.

Delo krožka poteka po programu Čebelarske zveze Slovenije. Teoretične vsebine spoznavamo s pomočjo interaktivnih sredstev in opreme v prostorih šole, praktično delo pa opravimo v tehnični učilnici in v čebelnjaku. Za utrjevanje teoretičnih vsebin sva mentorja

pripravila spletno okolje z interaktivnimi testi, ki so namenjeni utrjevanju in preverjanju pridobljenega znanja. Prednost mentorja še vedno dajeva praktičnim vsebinam, sestavljanju satnih okvirjev, poslikavi panjskih končnic, izdelkom iz čebeljega voska, praktičnemu delu v čebelnjaku, ogledu medovitih rastlin v naravi in, seveda, točenju pridelka.

Dan slovenske hrane in tradicionalni slovenski zajtrk vselej vključujeta sodelovanje s predstavniki obeh lokalnih čebelarskih društev. Odzovemo se tudi povabilom na dneve odprtih vrat čebelarjev, »obiskala« nas je tudi 3D-kranjica. V program šolskega tehniškega dne z naslovom *Učimo se z naravo* se je vključil tudi mentor čebelarskega krožka Edvard Hojnik in tudi drugim učencem približal čebelarjenje ter predvsem pomen čebelarjenja za naravo. Prav tako vsako leto krožkarji obeležimo svetovni dan čebel. Svoje uspehe in pomembnejše dogodke pa sproti objavljamo na šolski spletni strani.

Hvaležni smo za vsakoletni material za čebelarska krožka, za uspeh na tekmovanju v lanskem šolskem letu pa smo prejeli še 3D-sestavljanko kranjske sivke. Krožkarjem je darilo v veliko veselje.

Vsa leta delovanja krožka smo se udeleževali državnih tekmovanj mladih čebelarjev. Bera tekmovalnih rezultatov je bogata. Tako smo nabrali: 12 bronastih, 12 srebrnih in kar osem zlatih priznanj.

Naša velika želja je, da bi na lokaciji Zavrč pridobili učni čebelnjak. Upamo, da nam bo s prijavo na letošnjem razpisu uspelo. Kot zanimivost se zdi na tem mestu dodati podatek iz šolske kronike. V završki šoli so čebelarili že po koncu prve svetovne vojne, saj so bile čebelarske vsebine del učnega načrta. Imeli so tudi svoj učni čebelnjak oz. bučelnjak, kot se je temu takrat reklo.

Z mladimi čebelarji naredimo čez šolsko leto, in predvsem v času priprav na tekmovanje, kar nekaj »nadur«, tako so počitnice zaslužene, vsako jesen pa z veseljem začnemo novo sezono.

Pripravila in zapisala: Edvard Hojnik in Janez Zupanič

Predstavitve čebelarstva učencem, oktober 2023

Foto: Zupanič

Čebelarški krožek OŠ Juršinci se predstavi

Foto: OŠ Juršinci

Čebelarški krožek je prostor, kjer se mladi čebelarji Osnovne šole Juršinci srečujejo, učijo in raziskujejo svet čebel. Mladi čebelarji uporabljajo učbenik »Čebela se predstavi«, ki jim pomaga razumeti svet čebel. Čebela je glavna opraševalka kulturnih rastlin in človeku neposredno zagotavlja hrano s pridelavo medu, cvetnega prahu, voska, propolisa in matičnega mlečka.

Na Osnovni šoli Juršinci se zavedamo, kako pomembne so čebele za ljudi, zato že vrsto let izvajamo čebelarški krožek. Iz šolske kronike smo razbrali, da sta potekala pouk o kmetijstvu in učenje o čebelah že davnega leta 1914, ko je šola pridelala 30 kg medu, leta 1922 pa so čebele dale 50 kg medu. Iz zapisanega lahko razberemo, da ima čebelarstvo v Juršincih dolgo tradicijo.

Krožek obiskujejo tako učenci in učenke (mladi čebelarji, čebelarke), ki se s čebelarstvom srečajo prvič, kot učenci in učenke, ki so izkušnje s čebelarstvom pridobili že doma. V šolski bližini imamo učni šolski čebelnjak s štirimi čebeljimi družinami. Pridelani med šola porabi za lastne potrebe. Čebelarški krožek obiskuje približno 20 učencev oziroma krožkarjev. Številka se vsako leto nekoliko spremeni. Učencem je veliko bolj všeč praktično delo kot pridobivanje teoretičnega znanja, zato smo tudi veliko bolj naravnani na konkretna čebelarska opravila in veščine.

Med šolskim letom mladi čebelarji spoznajo čebelnjak, pripravijo satnice in druge pripomočke za šolski

čebelnjak ter seveda pomagajo pri urejanju čebelnjaka ter točenju medu. Svoje znanje čebelarstva pa vsakoletno preverijo na državnem srečanju in tekmovanju mladih slovenskih čebelarjev. Tovrstnega srečanja in tekmovanja se že vrsto let udeležujemo in je nekako naša stalnica.

Vsako leto poskrbimo, da pečemo medenjake, zvijamo satnice v sveče, vlivamo vosek v kalupe za sveče, zabijamo satnike, žičimo, utiramo satnice, poslikavamo panjske končnice ter fotografiramo čebele na jesenski paši ob nabiranju cvetnega prahu in nektarja.

Ker pa vseh opravil v čebelnjaku ne zmoremo opraviti sami, nam na pomoč priskočijo

člani Čebelarskega društva Juršinci. Za vso pomoč in nasvete se jim iskreno zahvaljujemo.

Vsakoletno skupaj s Čebelarskim društvom Juršinci sodelujemo pri izvedbi tradicionalnega medenega slovenskega zajtrka. Izvedemo ga v vrtcu pri Osnovni šoli Juršinci. Učenci krožka tako otrokom v vrtcu še bolj približajo pomen čebel ter zdrave lokalno pridelane hrane ter čebelarjenja.

Članek naj zaključim z mislijo Alberta Einstein: »Ko bo izginila čebela, bo ogrožen človek, saj ko ni več čebel, ni več opraševanja, ni več rastlin, ni več živali, ni več ljudi.«

Zato je prav, da se pomena čebel učenci začnejo zavedati že v otroštvu.

Mentor čebelarskega krožka, Damjan Šimenko

Pred 150 leti, 13. maja 1874, se je v Ilirski Bistrici rodil Anton Žnideršič, velečebelar, izumitelj in podjetnik

Naše društvo bo obeležilo ta praznik s programom:

- predstavitev življenja in dela Antona Žnideršiča, dogodek bo potekal 14. marca ob 18. uri v Knjižnici Makse Samsa Ilirska Bistrica, sodelovali bodo učenci OŠ Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica;
- razstava v Knjižnici Makse Samsa od 11. do 16. marca 2024;
- dan odprtih vrat čebelarskega doma Ilirska Bistrica in ogled muzejske zbirke;
- 13. marca 2024 v dopoldanskem času za vse osnovne šole in najavljene skupine;
- 14. marca 2024 od 17.00 do 20.00 za vse obiskovalce.

Skupine prosimo, da se za obisk najavijo na: 041 484 174 (Branko Skrt). Obisk doma in muzejske zbirke traja pol ure.

Čebelarsko društvo Anton Žnideršič Ilirska Bistrica, Aleksander Primc

Trajnice GOLOB-KLANČIČ

Društva lahko izberejo v Sloveniji vzgojene sadike

MEDOVITE TRAJNICE S SEZNAMA RAZPISA 2024

Javni razpis za podintervencijo sofinanciranja sadik medovitih rastlin za leto 2024

Vitovlje 18, 5261 Šempas
031 818 010, trajnice@trajnice.com

WACHS HÖDL

Predelava čebeljega voska in čebelarski pripomočki

A Deutsch Haseldorf 75, 8493 Klösch T +43 3475 2270
M info@wachs-hoedl.com W www.wachs-hoedl.com

Satnice iz lastnega voska

-Možnost ogleda predelave lastnega voska od 20 kg ali starih satnic od 50 kg naprej, v nove satnice.
Obvezna predhodna telefonska najava.

-Menjava voska od 1 kg naprej.
AŽ in LR vedno na zalogi.

-Velika izbira čebelarskih pripomočkov.

Več informacij na:

wachs-hoedl.com

Zapustili so nas

Konstantin Radoslav - Košte (1947–2024)

V januarju nas je zapustil Konstantin Radoslav - Košte, dolgoletni častni član Obalnega čebelarskega društva Koper. Pri 14 letih je dobil prvo čebeljo družino, od takrat ni bil niti eno leto brez njih. Najraje je vzrejal nove mlade čebelje družine in opazoval, kako so se razvijale. Čebelice so pripomogle tudi k lažjemu vzdrževanju njegove družine.

Bil je velik človek v srcu in vedno dobre volje. Njegova skromnost mu je bogatila domišljijo in iznajdljivost. Svoje znanje je znal podajati tako otrokom kakor tudi odraslim. Bil je mojster razmnoževanja rastlin. Pisal ter pripovedoval je zgodbe v istrskem narečju ter ustanovil moški pevski zbor, v katerem je tudi pel. Tolaži nas misel, da je odšel mirno in pripravljen. Vendar so naša srca danes prazna in prav zares ga bomo pogrešali.

Mihael Abraham (1934–2023)

Čebelarji ČD Mežica smo se 15. novembra 2023 na pokopališču Mirje v Mežici

poslovali od čebelarja Mihaela Abrahama. Bil je naš dolgoletni prijatelj in čebelar. Sprva je pomagal čebelariti svojemu bratu Stanku Abrahamu, ko je ta umrl, pa je začel čebelariti sam. Čebelaril je z največ 20 čebeljimi družinami. Bil je vesten čebelar vse do leta 2017, ko je zbolel. Takrat je čebelarstvo prevzel sin Silvo, ki je že prej pomagal očetu in si pridobil čebelarsko znanje. Čebele so bile v njihovi družini od nekdaj. Mihanu, kot smo mu rekli, se za njegovo delo v čebelarstvu zahvaljujemo, posebej za delo pri organizaciji vsakoletnih družabnih večerov. Miha, hvala ti za vse, kar si dobrega storil. Ohranili te bomo v lepem spominu.

ČD Mežica

Peter Sitar (1942–2024)

Meseca januarja smo se poslovili od čebelarja in prijatelja Petra. Izučil se je mizarskega poklica in v njem napredoval vse do fakultetne izobrazbe. Karierno pot je začel v Lipu Radomlje, nadaljeval v Lesnini v Ljubljani, nato pa je do upokojitve vodil podjetje Menina. Prosti čas je predvsem v mladosti zelo rad preživel v planinah. Po nevarnem padcu je strast do narave preusmeril v lovstvo in čebelarstvo. Že leta 1975 je začel čebelariti, leta 1995 je bil med ustanovnimi člani Čebelarskega društva Mengeš, kjer je ves čas aktivno deloval. Peter je bil mož

na mestu, delaven, skrben, tudi zabaven, in nikomur od nas nikoli ni odrekel pomoči. Za delo na področju čebelarstva je ČD Mengeš Petru podelilo odlikovanji Antona Janše III. in II. stopnje. Ohranili ga bomo v spoštljivem spominu.

Anton Tomec,
tajnik ČD Mengeš

Anton Švigelj (1932–2023)

K Bogu je odšel po zaslužen plačilo naš cehovski kolega, prijatelj in pa dolgoletni praporščak Čebelarskega društva Ljubljana Moste - Polje, spoštovani gospod Anton Švigelj.

Tvoje sanje, da boš čebelar, so postale resničnost in čebeljak tvoj drugi dom. Ljubezen do malih sivih delavnih bitij si znal umetelno prenesti na svoje otroke in pozneje tudi vnuke. Neutrudno aktiven pa si bil v Čebelarskem društvu Ljubljana Moste - Polje. Svoje čebelarsko znanje si prenašal kot mentor na mlajše čebelarje in šolsko mladino. Opravljal si zadolžitve in funkcije v upravnem odboru. Nepozaben in neizbrisljiv pečat pa si pustil kot praporščak, varuh društvenega praporja.

Ko ti je pred leti v uničujočem požaru ogenj uničil dom, je bila ta svetinja prva, ki si jo rešil. Velikokrat si se znal pošaliti na ta račun, rekoč, fantje, naš prapor je neuničljiv,

tudi skozi ogenj je šel. Z nami živiš v vsakem čebelarskem pozdravu: Naj medi! Tvoje delo živi naprej v predanem znanju in uspehih mladih čebelarjev in vseh, ki nam je podarjeno poslanstvo dela s čebelami.

ČD Ljubljana Moste - Polje, Tomaž Svete

Peter Slatinek (1953–2023)

Čebelarji ČD Lovrenc na Pohorju smo se v avgustu poslovili od dolgoletnega člana Petra Slatineka. Iz ljubezni do narave in čebel se je začel ukvarjati s čebelarstvom, se leta 1980 včlanil v naše društvo ter čebelaril z nekaj več kot desetimi čebeljimi družinami. Čebelaril je tako, kot je živel – delovno in skromno. Kakršen je bil do čebel, tak je bil tudi do ljudi: vedno miren, preudaren in razumevajoč, zato smo ga čebelarji cenili. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel priznanje Antona Janše III. stopnje in značko zvestobe za 30 let čebelarjenja. Spominjali se ga bomo s spoštovanjem in hvaležnostjo.

Čebelarsko društvo
Lovrenc na Pohorju

**IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME
TRGOVINA - ČEBELARSTVO**

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM: 031 351 964

E-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI
Delovni čas: od pon. do čet.:
9.00 - 12.00 in 15.00 - 17.00,
pet.: 9.00 - 15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE,
PRIDOBILE V LASTNEM ČEBELARSTVU
Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

**MATIČNA REŠETKA
ŽELEZNA ALI IZ
NERJAVEČEGA MATERIALA**

VSE ZA OBNOVO PANJEV

**ČEBELJA POGAČA
APIFONDA
MEDOPIP PLUS**

**SATNIK AŽ,
LR, LR2/3**

**LOVILEC ROJEV
LESICA**

**PLASTIČNA
OBEŠALA**

**SMUKALEC ZA
CVETNI PRAH**

**TESTNA
MREŽA**

KOZICA ZA SATNIKE

SATNICE

**PRIDOBILI SMO CERTIFIKAT
ZA PREDELAVO VOSKA V
SATNICE
ČEBELARJEV, KI SO VKLJUČENI
V SHEMO EKOLOŠKEGA
KMETIJSTVA.**

**IZDELAVA IN PRODAJA
VSEH VRST SATNIC.
PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA
SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA.**

**MOŽNA JE
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA
OD 20 kg DALJE.
OGLEDITE SI IZDELAVO
SATNIC NA
NAŠI SPLETNI STRANI.**

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
☎ (01) 729 61 30, e-pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

**NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!**

**PARNI TOPILNIKI
VOŠČIN, SONČNI
TOPILNIKI LESENI IN IZ
NERJAVEČEGA
MATERIALA ZA
1 ALI 2 SATA,
PRESE ZA VOŠČINE**

**Čebelarjem z
veljavno člansko
izkaznico priznamo 5 %
popusta pri gotovinskem
nakupu nad 100 EUR v
naših prodajalnah.**

**PANJI IN SATNIKI
LR (STANDARD,
2/3, 1/2) IN DB
TER
DELI PANJEV**

POGAČE
HoneyBeePro
Standard in
HoneyBeePro
Protein

**PRIVOŠČITE
VAŠIM ČEBELAM
NAJBOLJŠE!
INVERTNE POGAČE**
30 % VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
FRUKTOZA 42 %
DEKSTROZA 51,5 %
MALTOZA 2,5 %
TRIOZA 2 %
SLADKOR 2 %

**VENTILACIJSKI
KOMBINEZON
IN JOPIČ**
-zračen
-narejen je iz treh slojev
tkanine in predstavlja
zato popolno zaščito
pred piki čebel

**NALEPKE ZA MED,
CVETNI PRAH, MEDENE
PIJAČE IN PRELEPKE**
od 0,35
EUR/POLA

**CISTEJSI
CVETNI PRAH**

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA
AŽ IN LR PANJ

**VEČJA KOLIČINA CV.
PRAHU**

**NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!**

**-PANJE ZA
PANJE
-SATNICE
-ZAŠČITNA OPREMA
-OSTALI ČEBELARSKI
PRIPOMOČKI
-OPREMA IN
PRIPOMOČKI ZA
ODKRIVANJE
SATOV
-TOČILA
-CEDILA
-OPREMA ZA
SEGREVANJE
MEDU
-OPREMA ZA
POLNJENJE
MEDU
-EMBALAŽA**

**ZABOJNIKI ZA
PREVOZ AŽ
PANJEV**

IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE AŽ: 3S,
5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S,
po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E: 10S,
po naročilu 9S, 11S
-PANJI AŽ KOZINC
11+3 (po naročilu)

**TRADICIONALNA IZDELAVA
VSEH VRST AŽ-PANJEV
NAJBOLJŠI
SLOVENSKI
SMREKOV LES
ROGLJIČENI
(CINKANI) SPOJI**

www.krze.si

**PRI ENKRATNEM NAKUPU
DESETIH AŽ-PANJEV
VAM PODARIMO
PRAŠILČEK**

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
041-420-200
01-755-13-17

**PRAVILNI MATERIALI
ODLIČNA IZDELAVA**

**MIZARSTVO
KRZE**
1939

1939

98

Slovenski
ČEBELAR 3/2024 letnik CXXVI

BeeConn

@beeconn.si beeconn.si

Obiščite nas na stojnici D-23
na sejmu ApiSlovenija 2024,
ki bo potekal 16. in 17. marca v Celju!

www.beeconn.si | info@beeconn.si | 03/567 07 34

NOVO!

BeeConn Premium Set

Vse kar potrebujete za uspešno čebelarjenje.
Člani ČZS imate ob nakupu 5% popusta.

FTN d.o.o.

Nad izviri 34
2204 Miklavž na Dravskem polju

02/62-96-226

www.trgovinica.si

Delovni čas: od ponedeljka do petka
med 9. in 15. uro

MEDENA PONUDBA - 15 % NA POKROVČKE IZ ZALOGE

Akcijska ponudba velja v času od 1. do 31.3.2024 za gotovinski nakup blaga iz zaloge v količinah kartonskega pakiranja.

Sadike za razpis

DRUŠTVA LAHKO PRI NAS NAROČIJO VSE SADIKE, KI SO NA SEZNAMU RAZPISA

Javni razpis za podintervencijo sofinanciranja sadik medovitih rastlin za leto 2024

- VELIKA PONUDBA VSEH MEDOVITIH RASTLIN
- SADNO DREVJE, GOZDNO DREVJE, DIŠAVNICE, ZELIŠČA...
- DOSTAVA PO CELI SLOVENIJI

ŠTIVAN
DREVESNICA

 05 754 24 05

Čebelam prijazni
premazi za les

belinka

www.belinka.com

MOČNE ČEBELE

- pripravljen za uporabo
- visok delež sladkorja
- ne kristalizira
- ni bojazni ropa
- stabilen in obstojen
- za vse panjske sisteme

Glukozno fruktozni sirup

SONLEN D. O. O.

Razborca 4

2382 Mislinja

GSM: 041 640 863

E-pošta: sonlen@siol.net

Instagram: vesela.cebela

ČEBELJI KORIDOR

Čebelji koridor za preprečevanje čebeljega ropa.
Priporoča Čebelarska zveza Slovenije.

www.cebellijkoridor.si

Celjski sejem

NOVO!

PLINSKI SUBLIMATOR

Sublimiranje brez elektrike in akumulatorjev.

www.plinski-sublimator.si/

ČEBELARSKA TEHTNICA

www.beescales.io

Obiščite nas na sejmu v Celju. Za več informacij in naročila pokličite na tel. št. 031 536 229.

ČEBELARSKI CENTER GORENJSKE
Rožna dolina 50a, 4248 Lesce

- IZDELAVA SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA
- PRODAJA AŽ IN LR SATNIC

031/628 499

www.cricg.si

cebelski.center@gmail.com

DOLINŠEK MARJAN S.P., IZDELAVA ČEBELARKE OPREME, MD OPREMA

Sončni topilnik

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com
<http://ometalnik.si>

Osmukalnik

Ometalnik

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZAČETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- KVALITETNA IZDELAVA (rogljični spoji, kvaliteten smrekov les),
- MOŽNOST DOSTAVE.

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo Strgar d.o.o., Primičeva ulica 10 a, 1291 Škofljica

Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

Izdelava prevoznih čebelnjakov

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

DOPOLNILNA KRMNA MEŠANICA ZA PREHRANO ČEBEL NAREJENO V SLOVENIJI

SLADKORNE POGAČE ZA ČEBELE

VITA-MED®

Čebelarstvo Posl

Čača vas 46e

3241 Podplat

041 574 236 / 031 419 111

Ko skrbimo za čebele, skrbimo za prihodnost.

Zavedamo se, da brez čebel ni življenja, biotske pestrosti, ni skoraj tretjine hrane ... Kar pomeni, da ni prihodnosti. Zato s ponosom podpiramo svetovno znano slovensko čebelarstvo ter prispevamo k ohranjanju naše bogate kulturne dediščine, zaščiti okolja in investiramo v lepšo prihodnost, ki si je brez čebel ne moremo predstavljati.

NLB

info.belokranjski-hram@t-2.si
Facebook – belokranjski hram

5 % popust pri gotovinskem nakupu
v vrednosti nad 100 EUR
za člane ČZS

ODKUP VSEH VRST MEDU.
ZA VEČ INFORMACIJ POKLIČITE
NA TELEFONSKI ŠTEVILKI:
040 745 750 ali 040 748 588

Čebelarstvo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o.
Ulica Staneta Rozmana 26, 8340 Črnomelj
M: +386 40 748 588
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 09.00–16.00
sre.: 09.00–17.00
sob.: 08.00–12.00

PE Maribor
Trgovina Gardina
Cesta XIV. divizije 75, 2000 Maribor
Tel.: +386 2 471 51 73
Delovni čas: pon.–pet.: 8.00–18.00
sob.: 8.00–12.00

Logar
ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA
Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK-PETEK:
09.00–12.00
13.00–16.00
SOBOTA:
ZAPRTO

NOVOSTI V LOGAR PONUDBI

PREDSTAVLJENE BODO TUDI NA SEJMU
APIŠLOVENIJA 16.-17.3.2024 V CELJU. VABLJENI!

**CEDILNA NAPRAVA ZA MED
Z ROTIRAJOČIM CEDILOM**

Art. 7017

**CENTRIFUGA ZA
VOSEK, IZOLIRANA**

Art. 3370

**PARNI
UPARJALNIK
6KW**

**MEŠALNIK MEDU
25 KG**

Art. 7290

**POLNILNA NAPRAVA
ZA MED S 50 KG
POSODO**

Art. 7178

LOGAR TRADE D.O.O.
POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410
info@logar-trade.si
www.logar-trade.si

Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.